

LAISKA

LIETUVIAMS

1

9

6

4

K. Trimakas, S. J.	ŠEIMYNIŠKAS POKALBIS	325
* * *	GYVENIMUI TEKANT	326
Konkurso dalyviai	KOKĮ NORIU MATYTI KUNIGA	328
B. Krokys	LAIŠKAS LIETUVOS KUNIGUI	335
A. Grauslys	HENRI PERRIN, KUNIGAS — DARBININKAS	336
H. Perrin	MINTYS NAKTIES PAMAINOJ	340
A. Rūta	KATILIŠKIO ŠVENTADIENIS IR ANDRIUŠIO PURIENOS	344
M. Katiliškis	IŠTRAUKA IŠ NOVELĖS	344
P. Andriušis	IŠTRAUKOS IŠ PASAKOJIMU	345
B. Mažeikienė	KAS MUMS IDOMU SPAUDOJE	346
Dr. J. Pikūnas	LIETUVIŲ KALBOS UGDYMAS	348
* * *	KONKURSAS APIE JAUNIMĄ IR TĖVUS	350
Dr. A. Liulevičius	LITURGINIO ATSINAUJINIMO GALIMYBĖS	353
A. Jūragis	KUR VEDI?	356
* * *	KONKURSAS JAUNIMUI	357
K. Bučmys, O.F.M.	EKRANO MIRGESY	358
	SKAITYTOJO ŽODIS	360

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redaktorius	Kęstutis Trimakas, S. J.
Redakcijos nariai	Gediminas Kijauskas, S. J. Dr. Arūnas Liulevičius
Administratorius	Petras Kleiņotas, S. J.
Viršelis ir vinjetės	Algirdo Kurausko
Fotografijos	Algimanto Kezio, S. J.
Adresas	2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636
Telefonas	REpublic 7-8400
Spaustuvė	Immaculata Press, Putnam, Conn.
	Prenumerata metams — 3 dol.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$3.00, single copy 30¢ Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

Šeimyniško pokalbio besiekiant

KUO ARTIMESNI žmonės, tuo labiau jie viens kitą pažįsta — viens kito mintis, idėjas, norus, pageidavimus. Į toki pažinimą gali vesti tik išsikalbėjimas: kuo atviresnis, tuo labiau rišantis. Iš to susikūrusi nuotaika veda į tarpusavį susipratimą ir bendradarbiavimą. Vienybei ir bendradarbiavimui tarp žmonių sukurti reikia pokalbio: tiesaus, nuoširdaus ir atviro. Dialogas — tai šių dienų Bažnyčios šūkis. Dialogas su kitais krikščionimis, su nekrikščionimis, su visu pasauliu. Tačiau visų pirma — dialogas pačioj Bažnyčioj. Savo pirmoj enciklikoj popiežius Paulius VI, pastarąjį pavadinęs “šeimynišku pokalbiu”, pareiškė: “Karštai trokštame, kad dialogas Bažnyčioje įgytų naujo užsidegimo, naujų temų ir naujų kalbėtojų”. Tokio dialogo jau seniai pasigedome ir jis labai reikalingas tarp įvairių grupių Bažnyčioje, o ypač tarp dvasiškijos ir pasauliečių. Dvasiškija pamokslais ir kitomis progomis turi daugiau galimybės pasakyti, ko ji iš pasauliečių pageidauja, negu pasauliečiai — ko iš dvasiškijos. O vienpusiška kalba nėra dialogas. Kunigystė gi Kristaus noru yra patarnavimas. Uoli patarnavimo dvasia nuolat klausia: “Ar aš gerai tarnauju? Ar galėčiau būti dar naudingesnis?” Atsakymo laukia ne tik iš savęs, bet ir iš tų, kuriems tarnauja. Ir laukia ne pataikaujančių žodžių, bet tiesos. Tačiau ir tie, kuriems tarnaujama — kuriems bent stengiamasi meilėje tarnauti — dalinasi patirta tiesa, saugodamiesi perdėtos kritikos ir saldžiažodžiavimo. Nuoširdžiai pareikšta tiesa — savo džiugiuose ir skausminguose aspektuose — nuoširdžiau priimama. Bažnyčia to ir siekia: tiesaus dialogo nuoširdžioje dvasioje, tokio, koks tikrai užsitarnauja šeimyniško pokalbio vardo.

GYVENIMUI TEKANT

■ APIE KUNIGA

Šis numeris skiriamas specialiai temai apie kunigus. Vedamoje mintyje stabtelime ties popiežiaus Pauliaus VI skatinimu Bažnyčioje rasti "naujo užsidedimo, naujų temų ir naujų kalbėtojų", užmezgant atvirą ir šeimynišką pokalbį tarp pačių katalikų, ypač tarp kunigų ir pasauliečių ("L. L.", 325 psl.). Paminėję porą gairių, leidžiamės į patį pokalbį. Proga dėkinga: šių metų pradžioje trisdešimt konkurso dalyvių pasisakė, ko jie pageidautų iš kunigų (žr. šio numerio 328 - 335 psl.). Kuo didesnis kunigo reikšmės supratimas, tuo nuoširdesni, atviresni ir didesni pageidavimai.

Krikščionišku uolumu spinduliuoja dinamiško kunigo - darbininko Henri Perrin gyvenimas, minint jo mirties dešimtmetį (336 psl.).

Jaunimo skyrius rašinyje "Kur vedi?" vaizdžiai išryškėja jaunuolio motyvai, apsišprendžiant už kunigišką pašaukimą (356 psl.).

Stebint tikrovę, skaitant pageidavimus, svarstant jaunuolio pašaukimo motyvus ir net sekant tokio dinamiško kunigo, kaip Perrin, gyvenimą, mus lydi vieno kunigo žmonėms pasakyti žodžiai, padiktuoti ne pasiteisinimo, bet realaus ryžtingumo: "Aš ateinu pas jus ne kaip idealas, bet kaip žmogus su idealu".

■ KONKURSAS

1963-64 m. "Laiškų Lietuviams" konkursas, tema "Kokį aš noriu matyti kunigą", susilaukė plataus susidomėjimo. Atsiųsta 30 rašinių; be to, dar keletas nepretenduojančių į premijas. Šiame konkurse dalyvavo 17 vyrų ir 13 moterų. Daugiausia dalyvių buvo iš Čikagos — 12; iš kitų JAV vietovių — 14; iš Kanados — 3; iš Australijos — 1.

Pagal vyraujančią mintį rašiniai skirti sekančiai: 12 — apie kunigo religinę misiją, asmenišką šventumą bei pareigas; 11 — apie kunigo santykiavimą su kitais, jo meilę žmonėms, jų supratimą, pagalbą ir pan.; 3 — apie kunigo silpnybes (parodant ir ko pageidaujama) ir po 1 — apie kunigo patriotizmą, veiklą išeivių visuomenėje, išsimokslinimą ir kovą prieš komunizmą. Iš 30 atsiųstų rašinių 24 parašyti straipsnio forma, 5 — beletristiniu stiliumi ir 1 — eilėmis.

Premijuoti Pr. Razmino, N. Gailiūnienės ir G. Ivaškienės rašiniai jau buvo atspausdinti. Daugelio skatinimu bei pritarimu šiame numeryje talpiname kitų konkurso dalyvių pasisakymus (žr. 328-335 psl.).

■ PASAULIEČIAI VYSKUPAMS

Pasauliečių vaidmuo Bažnyčioje vis labiau pripažįstamas. Tai pastebima ne vien Visuotiniame Suvažiavime, kur pasauliečių atstovai stebi Suvažiavimo eigą. Jų veikla plečiasi, ypač ten, kur hierarchija sugeba su jais rasti bendrą kalbą ir bendrą darbą.

Ryškiau pavyzdžiu gali būti Augsburgo (Vokietijoje) vyskupo Stimpfle įsteigimas pasauliečių komiteto patarti jam Bažnyčios-pasaulio santykiavime.

Popiežiaus Pauliaus VI žodžiais, "Suvažiavimo klausytojai (auditores — taip vadinami pasauliečiai atstovai) už jo ribų tampa kalbėtojais (locutores). Čia (žemiškuose ir visuomeniniuose klausimuose) ganytojai tampa klausytojais, o pasauliečiai — kalbėtojais".

■ NUSIKALTIMAI DAŽNĖJA

Pernai JAV-ėse buvo įvykdyta daugiau kaip 2,500,000 rimtų kriminalinių veiksmų — kas minutę daugiau kaip keturi. 1963 m.

nusikaltimų skaičius pakilo: priemiesčiuose — 13%, miestuose — 10%, ūkininkų apylinkėse — 6%. Nuo 1958 m. nusikaltimų skaičius didėja penkis kartus greičiau negu krašto žmonių skaičius. Apskaičiuojama, kad dabar JAV-ėms nusikaltimai kainuoja 27 bilijonus dolerių kasmet.

Rūpestį ypač kelia nusikaltimų plitimas šio krašto jaunime: pereinamais metais jaunieji (žemiau 18 m.) sudarė 17% visų areštuojujų. Suskirsčius atskirai nusikaltimų kategorijoms, jie padarė 63% visų automobilių pavogimų, 51% vagysčių, 50% išilaužimų, 26% ginkluotų vagysčių, 18% išprievartavimų ir 8% nužudymų.

Aukščiausių nusikaltimų indeksą šimtame tūkstančių gyventojų turi: Las Vegas, Nev. — 3386, Los Angeles — 2935, Miami — 2466, Phoenix — 2408, Lexington, Ky. — 2226, Čikaga — 2195.

■ ...AR GALIMA SUMAŽINTI?

Sakoma, kad visuomenė kriminalistų negali sustabdyti, nes jie jos neboja. Bet tiksliau — kriminalų antplūdis plečiasi dėl to, kad visuomenė jų neboja.

Žmones galima paveikti. Nusikalstantieji taip pat yra žmonės — tai rodo jų reakcijos, kartais savotiškos, bet visada žmogiškos. Pavyzdžiui, tuoj po prezidento Kennedy nužudymo nusikaltimų skaičius krito. Ir laike astronauto John Glenn aplink žemę skridimo Amerikoje nusikaltimai buvo žymiai sumažėję, o Čikagoje policininkams nebuvo darbo: nusikaltimų tada kaip ir neužregistruota. Matyti ir kriminalistams buvo įdomu, kaip tas skridimas pasiseks: bespoksodami į televiziją, pamiršo nusikalsti.

Be abejo, kriminalams sumažinti negalima kas savaitę leisti nužudyti po prezidentą nei kasdien paleisti į erdvę po astronautą. Tačiau viena yra aišku: kriminalistai yra žmonės; jie ne visada nusikaltėliai buvo; kai kada tokie gali ir nebūti, o, esant geresnėms sąlygoms, iš viso galėjo tokiais netapti.

Tuo pasiremdamos, valdžia ir visuomenė kad ir ne tokiomis sensacingomis priemonėmis gali žymiai sumažinti ne tik esamų, bet ir būsimų kriminalistų skaičių.

■ KALTĖ UŽ MIRTĮ

Pasigėrusio aštuoniolikmečio Michael Smith vairavimas baigėsi automobilio sudaužimu ir kartu važiuojusios septyniolikmetės Nancy Hitchings mirtimi. Teisman patrauktas ne tik jis, bet ir 14 suaugusių, prisidėjusių prie vaišių, kuriose paaugliams buvo duodami alkoholiniai gėralai — po jų katastrofa ir įvyko. Pagal Connecticut įstatymus, niekas, išskyrus pačius tėvus, negali duoti alkoholinių gėrimų nepilnamečiams. Suimtųjų tarpe yra pokylio šeimininkai ir gėrimus pilstę valstybinės mokyklos mokytojas (patikrinus, rasta, kad jaunas Smith buvo išgėręs 12 stiklų).

“Kaltė už nereikalingą mirtį”, pareiškė šios bylos teisėjas Eielson, “krenta ant sąžinės visų tėvų, žinojusių, kad jų vaikams bus duodami alkoholiniai gėrimai, ir ant tų, kurie tą naktį davė šių gėralų nepilnamečiams”.

■ VATIKANO SUVAŽIAVIME

Trečioje sesijoje priimta visa eilė nutarimų. Svarbiausia, patvirtintas vyskupų kolegiskumas, t. y., kad vyskupai, dievišku potvarkiu, vadovaujant popiežiui, sudaro Bažnyčią valdančią kolegiją, kaip ir apaštalai su šv. Petru. Iki šiol visą Bažnyčią valdyti popiežiui padėjo administracinė Romos kūrijos įstaiga. Apie jos buvusius nuopelnus, bet ir trūkumus bei reformas reikalą buvo užsiminęs pats Paulius VI. Dabar teks ieškoti tinkamo būdo, kaip vyskupai prisidėtų prie nuolatinio visos Bažnyčios valdymo. Moderniame, besikaitaliojančiame pasaulyje Bažnyčios valdymas turi būti efektingas, visapusiškas ir plataus tarptautinio pobūdžio.

■ NEGRŲ DRAUGAS

Privačioje audiencijoje JAV negrų vadui ir baptistų ministeriui Martin Luther King popiežius Paulius VI prisipažino esąs “negrų draugas”, remiąs civilinių teisių įstatymą, bet nepritariąs jėgos vartojimui toms teisėms pasiekti. Pažadėjo išleisti raštą rašės klausimu.

Koki aš noriu matyti kunigą...

KUNIGO REIKŠMĖ IR MISIJA

Mes gyvenam labai įdomiame amžiuje. Dėka mokslo ir technikos pažangos žmonija pasiekė aukščiausią materialinį gerovės laipsnį, kaip niekad prieš tai istorijoje. Bet materialinė gerovė neatnešė žmogui nei laimės, nei saugumo. Paskutiniai karai ir revoliucijos parodė, kad modernūs žmonės, netikėję dvasinėms vertybėms, nežiūrint aukštos civilizacijos, gali būti baisūs ir bestiališkas. Užtat pasauly yra jaučiamas stiprus ilgesys ir noras atnaujinti religiją ir dvasinį gyvenimą. Daugelio akys krypta į Bažnyčią, kaip dvasinių vertybių puoselėtoją. Ir čia kunigas iškyla, kaip labai svarbus asmuo. Visais laikais gyvenimas statė kunigui didelius reikalavimus, bet moderniškasis pasaulis su savo naujomis ir sudėtingomis problemomis tuos reikalavimus padvigubino. Pastoracinis darbas šiais laikais nėra lengvas. Gyvename krikščioniškame pasauly, bet laiko dvasia yra antikrikščioniška. Daugumas krikščionių yra paveikti materialistinės filosofijos ir pagal ją gyvena. Todėl kunigui reikia ypatingų pastangų, kad jis galėtų pasiekti žmonių protus ir širdis. Šiais laikais idealus kunigas turi būti ne tik sielų vadovas, bet ir mokytojas, psichiatras, visuomenininkas, sociologas ir geras administratorius. Aišku, būtų juokinga ir nerealu norėti, kad vienas asmuo tas visas savybes turėtų. Juk kunigas yra toks pat žmogus, kaip ir mes, ir tuo pačiu ribotas. Bet vis tik kai kurios iš šių savybių jam yra būtinos, jei jis nori sėkmingai dirbti sielų išganymo lauke. Pirmoje vietoje jis turi būti kilnus ir geras. **Skirmantė**

Mūsų gyvenimas yra tik degtuko žybtelėjimas ir trumpas atodūsis. Tačiau žmogus — žinodamas, kad visa yra laikina, kad jis skirtas transcendencijai, kad jo gyvenimas yra tik virš vandens rūkas rytmečio kylančioj saulėj, — nenori praeiti. Žmogaus egzistencija pareina nuo jį Sutvėrusiojo ir tai yra žmogaus užtikrinimas ir išaukštinimas, bet žmogus bijo savo praeinamumo, jis nenori ištirpti laike ir atsistoti prieš amžinybę. Jis nori tobulumo, siekia gėrio

Trisdešimties 1963-1964 m. "Laišku Lietuviams" konkurso dalyvių rašinių ištraukos.

ir todėl suprantamas ir klausimas apie kunigo tobulumą. Tokio tobulumo turi siekti kiekvienas, tačiau kiekvienas kelias į šį yra daugiau ar mažiau priartėjimas prie atsižadėjimo, beveik prie kančios ribos ir todėl žmogui sunkiai pakeliamas. Todėl tiek maža tėra tobulų ir mes norime tobulumo bent iš kunigo, kuris savo pašaukimu jau tam tobulumui, atrodo, yra užsiangažavęs iš anksto ir, rodos, gavęs šventinimų forma palaiminimą, palengvinantį tą kelią į viršukalnę.

Ben. Šimulis

Niekas tremtyje sąmoningai, be skriaudos sau ir savo tautai, negali mažinti kunigo reikšmės tikėjimo ir lietuviybės išlaikymo darbe.

B. Šešupė

Argi nėra taip, kad vien savo pasirodymu kunigas mus nuteikia savotiškai — mes jaučiame, kad kažkas oraus įžengė į mūsų tarpą. Kunigas yra kaip ir mes, bet kartu turi kažką, ko mes neturime. Jis yra arti, tuo tarpu tarp jo ir mūsų visada išlieka atstumas. Jame yra kažkas, ko mes negalime suvokti. Rodos, jį suprantame, tuo tarpu jis lieka amžina mįslė. Jis neturi amžiaus ir padėties, jis yra visų ir visiems, nes kunigas yra kartinis akmuo kiekvieno žmogaus atpirkimo rūmė.

Žmogus

Kiek lietuvis kunigas svyruoja savo gerume ir pareigų atlikime, tiek svyruoja tikėjimas ir lietuviybė savo patvarume.

B. Šešupė

Kunigo misija ir yra išbudinti miegą susižavėjusiųjų žeme. Priminti, kad pasauliui reikia kančios ir atpirkimo. Įtikinti žmones, kad nebus išganymo be asketizmo ir atgailos, nebus malonės be mirimo nuodėmėi ir gyvenimo be apsimarinimų.

Žmogus

KRIKŠČIONIŠKO KILNUMO AUKŠTUMŲ

Savybės, kurios kunigo dvasiniame turinyje turėtų būti neatskiriama dalimi, igyjamos per auklėjimąsi, išmąstymus, krikščioniškosios dvasios jutimą savyje, nuotaikos subrandinimą ir pagal ją elgesio ir darbų koregavimą. Kunigas turėtų būti krikščioniškojo kilnumo aukštumoje.

Pasaulietis X-as

Gautosios ypatingos Dievo malonės turėtų įpareigoti kunigus gyventi šventu gyvenimu. Kad tai įvykdžius, būtina siekti asmeninio tobulumo, skiriant daugiau laiko maldai, mąstymui ir Gilesniam Dievo pažinimui.

Mintis

Kunigystė yra pašaukimas — tarnauti Dievui ir žmonėms. Šis pašaukimas reikalauja pasiaukojimo, pasišventimo, atsisakymo, susivaldymo šviesaus ir gilaus proto, kilnaus jausmo, didelio psichologinio žmogaus pažinimo, nusizeminimo ir atsisakymo savęs.

Aviža

TARP ŽMONIŲ ŽMOGUS

Norėčiau matyti savo dvasios vadą žmogų... žmogų... ir dar kartą tik žmogų, neužmirštantį, kad jis tarp žmonių žmogus. Paprastas, kaip kad ir Kristus buvo paprastas žmogus — dailidė. Tuo tarpu, tarp žmonių žmogumi gyvendamas, įstengs suprasti žmogų. Žmogų puolusį, žmogų kenčiantį, žmogų triumfuojantį, žmogų vargšą ir žmogų didžturtį, žmogų vargšą dvasia ir žmogų dvasios galiūną. Pažinęs žmogų visuose jo keliuose, žinos, ko jam trūksta ir ką jis gali jam pasiūlyti Dangaus Tėvo vardu.

Pono Dievo Vagis

Kunigas ne sau, bet žmonėms. **Rūpintojėlis**

Didelė nelaimė yra ta, kad tarp dvasiškosios ir visuomenės jaučiama stipri siena. **Žmogus**

Jei kunigija Nepriklausomoje Lietuvoje buvo užsidariusi ir paslaptina, tai tremtis atskleidė jos turinį iki tolimų anksčiau buvusios nežinomybės ribų... Visuomenės atžvilgiu kunigija tapo daug mažiau paslaptina ir atsargi, o visuomenė daug mažiau rezervuota ir oficiali kunigų atžvilgiu. Tremties kunigija savo autoriteto neprarado — ji tik nusiėmė paslaptinę šydą. Naujų ateivių kartai, pergyvenusiai tokį su kunigija suartėjimo procesą tremtyje, labai sunku prisitaikyti ir turėti artimesnius bendradarbiavimo ryšius su kunigais, kurie tokio suartėjimo neišgyveno. Kaip pastarieji norėtų žiūrėti iš aukšto ir kalbėti nurodymų tonu, tai būtų tremtiniai klausia, kam to reikia: mes ieškome

širdies, meilės, kilnumo, broliško artimumo ir...
lietuviško susipratimo. **Pasaulietis X-as**

Kontakte su atšalusiais nuo tikėjimo ar kitų
krikščionių bažnyčių nariais kunigas turi būti
meilės diplomatas. **Stasys Šakėnas**

Reikėjo kelių šimtmečių įsitikinimui, kad anta-
gonizmas tarp krikščioniškųjų religijų yra
kenksmingas. Tik naujųjų popiežių atitinkama
nuotaika ir jų vedama akcija meilėje ir pagar-
boje iki šiol nekęstam heretikui ir klaidati-
kiui pradėjo naują erą. Nauja dvasia ir nuotai-
ka turi apimti mus visus iš lietuvių tėvų gimusius
brolius, kad, būdami diferenciacijoje, lik-
tume pajėgūs bendradarbiauti vieni su kitais.
Norėtume matyti lietuvi kunigą gyvą visuome-
nei juntama dvasia bei nuotaika, kurioje kiek-
vienas lietuvis galėtų jį laikyti kaip savo tikrą
brolį ar tėvą. Iki šiol tikintieji akcijos žmonės
(gal ir kunigija), atrodo, galvoja ir veikia taip,
lyg Dievas būtų leidęs vienus gerais žmonėmis,
o šalia jų kitus blogais, kad tie gerieji turėtų
dirvos veikimui... **Pasaulietis X-as**

SAVOS TAUTOS REIKALAI

Visai pagrįstai norisi matyti, kad lietuvis kuni-
gas vykdytų Katalikų Bažnyčios pripažintas
aukščiausias kaip Dievo meilės taip ir patriotiz-
mo dorybes. Kunigas šalia religinių pareigų turi
rūpintis ir savo parapijiečių tautiniais reika-
lais, stengtis apsaugoti juos nuo nutautėjimo
siaučiančių bangų, ne tik žodžiu, bet darbais ir
aukomis remti naudingus lietuvių kultūrinius
darbus. **Iš "Mano kunigo idealas"**

Kunigas, kurį aš noriu matyti, turėtų būti didis
patriotas. **Purinėlis**

Lietuvis kunigas mūsų tautoje yra suvaidinęs
nepaprastai didelį vaidmenį. Pusė mūsų kultū-
ros istorijos yra parašyta kunigų. Jie buvo ko-
votojai dėl katalikybės, dėl lietuviško rašto,
dėl lietuviybės. Jie buvo rašytojai - dainiai,
mokytojai, knygnešiai, socialinių reformų
vykdytojai, organizacijų kūrėjai, politikai...
Todėl mes su kartumu žiūrime į tuos vienuolynus
ir kunigus, kurie sąmoningai ar neteikę
tautinės ištikimybės jausmo, išsijungia iš
bendro darbo ir nueina tarnauti kitiems, kurie
laisvi, turtingi ir laimingi, kai tuo tarpu jų tė-
vų žemė kovoja mirtiną kovą dėl savo religinės
ir tautinės laisvės. Ir negana to, ne savo krašte
išaugusiems vaikams bando skiepyti menka-
vertiškumo jausmą tam, kas yra lietuviška.

Skirmantė

Esant visuomenei pavojinguose diferenciacijos
santykiuose, norėtusi, kad kunigai visu svoriu,

visa savo esme, isigyty dorybių pritaikymu
gyvenime ir, nenuilstama akcija kartu bendra-
darbiaudami su visais pasišventusiais lietu-
viais, imtusi įstatyti mūsų visuomenės santy-
kias į tinkamus visų bendradarbiavimo, para-
mos ir susiderinimo rėmus. **Pasaulietis X-as**

Aš noriu, kad mano dvasios vadas — kunigas
mane mokyty man miela ir brangia lietuviška
kalba. **Pono Dievo Vagis**

SKELBIANT EVANGELIJA

Dažnai pasauliečių tarpe linksniuojami dalykai
yra pamokslai. Pasaulietis, dirbęs visą savaitę
fabrike ar istaigoje, sekmadienį nori papildyti
savo dvasią prasminga mintimi, pamokymu,
žvilgsniu į amžinybę ir gyvenimo tikslą. Ta-
čiau neretai tenka pasitenkinti tik pakartotais
sakiniais iš Evangelijos. Pamokslas savo esmė-
je turi galią uždaryti pragarą ir atverti dangų.

B. Šešupė

Rūpestingo kunigo pamokslai gerai parengti,
planingi, turiningi, aiškūs ir konkretūs. Klau-
sytojai ištroškę ne skambių žodžių, bet aiškių,
konkrečių pamokymų. Daug kalbama apie
žmogaus pareigą siekti šventumo, bet dar šven-
tumo supratimas daugeliui tikinčiųjų yra labai
abstrakti ir neįgyvendinama sąvoka. Ir artimo
meilės supratimas yra labai miglotas, dar ka-
talikai labai toli atsilikę nuo Kristaus Evange-
lijos gailėstingojo samariečio. Pasigendama
aiškių ir konkrečių pamokymų vaikams, mo-
kiniams, jaunimui, tėvams, darbininkams,
darbdaviams, tikslesnių tikėjimo tiesų, doros
ir liturgijos aiškinimų.

Iš "Mano kunigo idealas"

Pamokslų akcentas ne rinkliavos ir skelbimai,
bet Evangelijos aiškinimas ir pritaikymas
krikščioniškam gyvenimui. **Rūpintojėlis**

Dažnai kunigas vengia gyvenimiškų temų, o
gražiai ir rūpestingai paruošti pamokslai arba
straipsniai gyvenimiškais klausimais netenka
reikšmės, nes juntama aiški gyvenimo santy-
kių pažinimo stoka. **Pasaulietis X-as**

Kai kunigas sako pamokslą nepasiruošęs, jis
susilaukia tik užuojautos savo pašaukimui.

Aviža

Sakant pamokslus, nepalikti daug vietos žmo-
nių išvadoms, nes, kai nėra Dievo meilės, trūks-
ta ir dieviškos išminties. Skaudžiu pavyzdžiu
yra krikščionių daroma rasinė diskriminacija.

Mintis

Kunigų sakomi pamokslai turi būti krikščioniui
visos savaitės apmąstymo medžiaga ir dvasios

maistas. Pamokslai turi išryškinti žmogaus paskirtį ir tikslą, atskleisti krikščioniškojo mokslo altruistinę filosofiją ir gėrio sąvoką. Pamoksluose kunigai turi spinduliuoti Dievą Jo mokslo tiesoms uždegti ir pavergti. **Žmogus**

EITI SU GYVENIMU

Juo didesnis išsimokslinimas ir išsilavinimas, juo didesnė inteligencija (turiu galvoje pilna to žodžio prasme dvasinę inteligenciją) ir didesnė energija daro pilnesnį ir gilesnį žmogų, o taip pat lygiai ir pilnesnį kunigą. **Aviža**

Aš norėčiau, kad kunigas atsilikytų nuo gyvenimo, bet kad su juo eitų kartu. **Ažuolo Šaka**

Savo kunigą norėčiau matyti nestovint vietoje, bet vis žengiant pirmyn, lavinantis, daug skaitant, rašant, kuriant, redaguojant... **Purinėlis**

Evangelija buvo ir bus ta pati, tačiau kiekvienas laikotarpis neša savo klaidas, nuodėmes ir problemas, į kurias tikintysis nori gauti atsakymą iš sakyklos. Šiai misijai atlikti reikia, kad kunigas būtų plačiai apsikaitęs ir neatsilikytų nuo laiko tekmės. Tačiau nėra jokia paslaptis, kad turime kunigų, kurie kažin ar perskaito per metus vieną knygą. Ką šitokiu atveju gali iš pamokslininko išgirsti prasilavinęs pasaulietis (nekalbant apie baigusių aukštąjį mokslą) šių dienų idėjų, sąvokų ir problemų maišatyje? Dar blogiau, kad pamokslininko nepasirengimu pasinaudoja indiferentai ir ateistai, kurie tik ir laukia progos įeiti su savo mintimis tikinčiųjų tarpan ir juos palenkti savo pusėn ar bent padaryti abejingais tikėjimo atžvilgiu.

B. Šešupė

Kunigas turi daug skaityti ir studijuoti. Tai praplėstų jo akiratį ir padėtų geriau pažinti žmogų, jo dvasią. (Turime tokių kunigų gana nemažai). Ir kai jis savo išsimokslinimą sujungs su savo širdimi, o savo skelbiamą mokslą irodys savo darbais, jis bus tikras kunigas, o ne "valdininkas". **Aviža**

VEIKLA VISUOMENĖJE

...kad jis manyje gaivintų gyvą tikėjimą, kad trauktų prie tikrojo Dievo, kad bažnyčioje iš sielos gilumos galėčiau pasimelsti, kad prie klausyklos atvirai, nuoširdžiai ir noroms eičiau palengvinti savo sąžinę ir sustiprėčiau dvasiškai. **Petras Pasimetėlis**

Ak, nesakau, kad kunigas privalo būti nuskurdęs. Bet žinau ir to neslepiu, jog esti skaudu ir nesuprantama, reginti, kai jisai krauna turtus, neištiesdamas rankos vargšui. **Ažuolo Šaka**

Ar kunigas turėtų dalyvauti politiniame gyvenime? Atrodo, kad turėtų. Mat, kunigas viešajame gyvenime yra irgi žmogus. Yra daug kunigų, kurie valstybiniame gyvenime yra suvaidinę didelį vaidmenį. **Purinėlis**

Kunigas turi būti jautrus socialinių klausimų sprendime. Neguosti vien tik būsimu dangaus užmokesčiu už šios žemės vargus. Ne. Jis turi būti aktyvus ne vien labdaringose draugijose, kurių pagalba yra vertinga, bet ji yra vienkartinė ar trumpalaikė. Jis turi būti aktyvus kovotojas už socialinį teisingumą, už geresnę socialinę santvarką. **Stasys Šakėnas**

Norėčiau jį dažnai matyti besimaišant tarp susibūrusio jaunimo ir savo dvasia bei pavyzdžiu, lyg ir nejučiomis, spūstelėjantį irklą ar reikiama linkme pakreipiantį vairą, kad grupės laivelis sraunioj srovėj neapsiverstų. **Ažuolo Šaka**

Kunigas savo parapiją turėtų kiaurai visą pažinti: žinoti visus vargšus ir turtuolius, uolius tikinčiuosius ir atšalėlius. Prie kiekvienos parapijos turėtų veikti gailėstingųjų samariečių būreliai, kurie rūpintųsi parapijos vargšų šalpa ir ligonių motinų vaikų globa. Kristaus paskelbtą artimo meilę reikia vykdyti darbais. o ne skambiais žodžiais.

Iš "Mano kunigo idealas"

Jis turi dalyvauti jaunuomenės sambūriuose, lietuviškuose parengimuose, vadovauti organizacijoms ir t. t. Ypač lietuvių jaunuomenės organizavimas — tai kunigo rūpestis. **Purinėlis**

Kokią mes norime matyti kunigą? Be abejo, gerą, kad mūsų pačių ir visų kitų, kurie abejingi ar netikį, tikėjimas būtų sustiprinamas. Norime matyti kunigą ne nuplyšusį ar einantį už kitą mirtį, bet tikintį, kad asmenišką neturtą ar auką labiau liudija Dievą negu deklaracinis žodis, tegu ir iš labai puošnios sakyklos.

Ben. Šimulis

NUOMONĖS APIE NUOMONES

Žmonės daro išvadas iš kunigo veiksmų, elgesio, kalbos. Patyrimas rodo, kad giliau mąstantieji yra santūresni išvadose ir tų išvadų platinime, kai apsprendimas liečia asmenis, asmenų grupes, luomą ar kt. Todėl viešojoje opinijoje, kartais išpopuliarintas, kad ir kunigystės luomo apsprendimas nebūtinai turi būti tikras. Yra žinoma, kad ir mūsų visuomenėje yra labai išpopuliarinti kunigo pašaukimą nuvertinantieji momentai, kaip saiko neišlaikymas, materializmas ir t. t.... Kadangi kunigas visuomenė-

je yra orus asmuo, žmones tai, ką greičiau pas-
tebi, daugiau ir akcentuoja. **Pasaulietis X-as**

Reikalauti yra lengva, statomus reikalavimus
patenkinti nėra visada galima, tačiau juos pa-
svarstyti gali būti sveika ir pravartu. **Žmogus**

...prašau gerbiamų kunigų ir vienuolių ne-
kreipti daug dėmesio į žmonių pageidavimus ir
nuomones. Tebūna visų mūsų pasisakymai, lyg
nemokančių melstis žodžiai, prašantys jums
Dievo gausių malonių. **Mintis**

Mūsų lietuviškosios išėivijos santykiai iki šio-
liai vis dar yra pavojingame distancijų išsiplė-
time, kuri mes pratę vadinti visuomenės susi-
skaldymu. Kada viena visuomeninė kategorija
kitos veikloje nemato nieko teigiamo, jai ne-
linki nieko gero, vyrauja savo rūšies neapy-
kanta ir trynimasis, tada ir kunigo apspren-
dimas — geras ar blogas — daugiau priklauso ne
nuo jo dvasinio turinio, o nuo to, kiek jis sim-
patizuoja, simbolizuoja ar paremia atskiros ka-
tegorijos ar asmens siekimus. **Pasaulietis X-as**

Daugelis žmonių kunigą mato savotiškai: jie
stebi jo paviršių ir jo žmogiškąsias savybes. Jie
nesistengia suprasti pilnumos ir misterijos, ku-
ris vyksta jo visame pašaukime. Daugeliui ku-
nigų luomas yra vien tam tikra socialinė insti-
tucija, atliekanti tam tikras funkcijas visuo-
menėje. Tikrumoje gi kunigystė yra tęsinys
Kristaus, Pirmojo Kunigo, darbo... **Žmogus**

KUO GALIME PRISIDĖTI

Kaip kiekvienas žmogus, taip ir kunigas, daug
ką išsineša iš šeimos, pasisavina iš aplinkos, iš
gyvenamojo laiko kultūros ir civilizacijos. Jei
taip, tai ar nuoseklu ir logiška būtų, rašant,
kokį aš noriu matyti kunigą, tik nustatyti ré-
mus kunigui, paryškinti norimas matyti kuni-
go savybes, bet nieko nepasakyti, kiek aš ir
mes prisidedame prie tokio kunigo formavimo?

Rūpintojėlis

Iš kitos pusės, visa tikinčiųjų visuomenė turi
pareigų kunigo atžvilgiu. Kaip laive išgyvena-
ma bendra baimė ir saugumo pavojus audros
metu, taip ir tikintieji turi turėti su kunigu
bendrus rūpesčius išganyto darbe. Jie turi su-
daryti sąlygas, kad kunigui atpultų materiali-
niai ir administraciniai rūpesčiai, kad jis ga-
lėtų pasišvesti vidaus pasaulio puoselėjimui ir
apaštalavimui. **Žmogus**

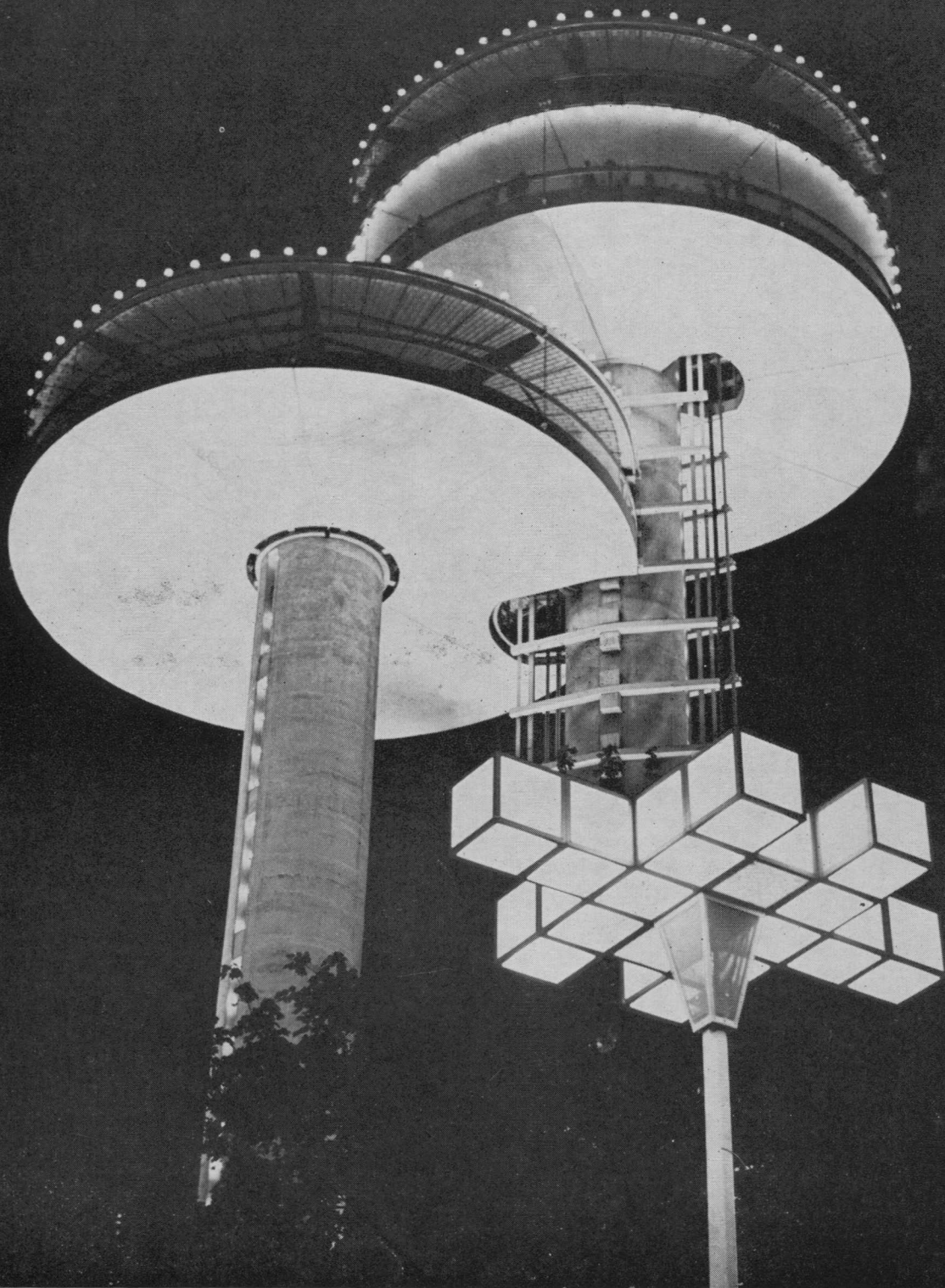
Mes visi, trokšdami reikiamo kunigo savoj
aplinkoj, stokime į tokį darbą, kuris suteiktų
mums patiems ir visiems mūsų šeimoms ne tik
kūno ir proto stiprybę, bet ir tinkamai subran-
dintų mūsų nusiteikimus. **Šušvė Žostautas**

Šis numeris yra iliustruojamas vaizdais iš
Pasaulinės Parodos Niujorke.

Algimantas Kezys, S. J., ruošia savo ant-
rają foto parodą šių metų lapkričio 21-30
d. Jaunimo Centre Čikagoje, išstatydamas
fotografijas iš Pasaulinės Parodos Niujor-
ke, tema "Tai sudaro pasaulį".

Feierverkai nakti

Niu-jorko valstybės pavilijono bokšai

MALONUS TÈVE, Broli, Lietuvos Kunige. Tu esi su savais broliais mūsų šventoj Tėvynėj, Sibire, senoj Europoj, Amerikoj... Kaip gera, kad nepalieki mūsų varge, dvejonėje ir neviltyje. Kaip gera, kad turime kur pasiguosti savu žodžiu ir vargu. Tu liudijai Kristų, kai Birželio Dienose buvai išvežtas ir nukankintas miškely, sušaudytas pakelėj, šventoriuj. Kai iš vyskupų sosto buvai uždarytas drėgnan akmens kalėjiman, kentėjai ir žuvai. Kai, ištremtas iš savo laukų, negalėjai grįžti pas savo ganomuosius. Tu liudijai Kristų, Lietuvos Kunige, kai tarp kulku, už savą šventą žemę, teikai paskutinius sakramentus kritusiems miško broliams. Tu nepalikai jų, Tu juos palydėjai pas Viešpatį... ir pats kartu keliavai.

Savoje žemėje Tu likai kaip ganytojas, savų, ištikimųjų, apsuptas, Altajuj Tu guodei palūžusius, teikai sakramentus barakuose mirštantiems, tuokei mylinčius, krikštijai gimusius. Svečioje šalyje Tu lieki mums atspirtis ir paguoda. Atspirtis, kai žūstame neviltyje, ir paguoda, kai ilgesys griaudžia... Su Tavimi, savo auka statytose šventovėse, savų žodžiu meldžiamės.

Tu liudiji savo Viešpatį ir dabar, ir visada, ir visur. Tavo rankose vyksta stebuklas, kai Mišių Aukos metu ostija virsta Kristaus Kūnu ir vynas Krauju. Tu liudiji Kristų Tėvynėje, kai esi išvaromas iš namų, apšmeižiamas ir teisiamas. Už Altajaus kalnų, kai, statydamas laisvę ir gyvybę pavojun, teiki sakramentus saviesiems broliams ir... "priešams", Tave ieškantiems. Savų gyvenimu Tu liudiji Dievą tėvynės ateinančioms kartoms ir čia, laisvės šalyse, Tu rodai mums išganymo būtinumą. Džiaugiamės, kai esi su mumis vestuvėse, bet mylime Tave didžia meile ir labai gerbiame, kai lankai ligonį, kai nušluostai našlaičio ašarą. Tu esi tada Tėvas Myrielis ir Vyskupas Bonaventura.

Meldžiuosi už Tave, nes žinau, kad esi tos pačios žemės auklėtinis ir medžiaga. Ir Tu turi kančios ir mirties baimę, kaip ir aš. Tur būt, todėl kartais, kad ir trumpam, rūdijančius turtus ir pasaulio garbę pastatai šalia dangaus vertybių. Tikėk, Tėve ir Broli, tada dvejonė, piktojo išiučiuota, griaudžia, tada jis triumfuoja, ir aš... kenčiu..., kol atsimenu..., kad ... ir šventasis Petras tris kartus išsigynė savo Viešpaties. Būtų gera, kad taip neįvyktų, nes daugelio tada iš Tavo ganomųjų širdyse neramu, o kai kurie palieka mus ir Tave. Bijau už Tave Teismo Dienos.

Mums gera, kai aiškini Dievo atskleistą žodį, kai patari mums dvejonėj. Mes žinome, kad Tavo lūpos surakintos išpažinties paslapčiais. Kaip puikiai Viešpaties Ranka lėmė, kad likai tarp ištikimųjų Tėvynės laukuose. Kad šildei dangiška šiluma mirštančius Altajuj. Kaip reikalingas Tu buvai mirštančiam Miško Broliui ištarti: "Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Kūnas tesaugo tavo sielą amžinam gyvenimui. Amen".

Tu ir su mumis turi keliauti, nes negiedotume drauge "Pulkim ant kelių". Geriausia gali save atskleisti saviesiems broliams, nes Tu kartu ėjai su jais akmenuotu gyvenimo keliu. Ir motinos kalba visi mes kalbam. Nepalik tad mūsų, nes mūsų taip maža. Bijomės žūti tai kilniai tautai. O gal neužilgo galėsime grįžti laisvėn — savon, nuo amžių mums žadėton, gintaro žemėn? Ten Tu esi laukiamas.

Daugelio kraštų kunigai didvyrio mirtimi paliudijo Kristų, tačiau mano tėvynės — daugiausia. Jie man patys didžiausi didvyriai ir kankiniai, nes mano broliai. Kur man ieškoti šventųjų kankinių pavyzdžio, jei jais yra patys artimiausi *mano broliai*, buvę kapelionai, mokytojai.

Bronius Krokys

GYVENIMO IŠMINTIS

PASKUTINIO SIMTMEČIO laikotarpyje nukrikščionėju-
sioje Prancūzijoje katalikai yra parodę naujų ir narsių
pastangų savai visuomenei atkrikščioninti. Viena tokių įdo-
miausių ir drąsiausių pastangų po antrojo pasaulinio karo
susikristalizavo į kunigų-darbininkų sąjūdį. Tame sąjūdyje,
oficialiai vadinamame "bandymu", apie 100 kunigų, tapę
darbininkais, didingu užsimojimu stengėsi grąžinti darbi-
ninkijos klasę katalikybei ne žodžiu, bet pilnutiniu dalyva-
vimu jų gyvenime ir interesuose. Jų tarpe savo idealizmu
ypač pasižymėjo Henri Perrin. Šių metų spalio 25 d. jo tra-
giškos mirties dešimtmečio proga supažindiname "Laiškų
Lietuviams" skaitytojus ir platesnę lietuvišką visuomenę su
šio kilnaus ir dinamiško kunigo gyvenimu bei pačiu kuni-
gų-darbininkų sąjūdžiu.

HENRI PERRIN, KUNIGAS - DARBININKAS

ALFONSAS GRAUSLYS

Henri Perrin gimė 1914 m.
balandžio 13 d. Prancūzijos
Vogezų kalnų apylinkėje. Po
dviejų metų karo fronte žuvo
jo tėvas. Jo religinga motina
ir sesuo buvo fabriko darbi-
ninkės; todėl jis anksti pažino
darbininkijos stovį ir jos var-
gą. Būdamas 12 m. ir jausdamas
palinkimą kunigystėn, stoja į
mažąją seminariją. Giliai reli-
gingas ir socialus, neužsida-
ręs savų reikalų kiaute, bet
mokąs išgyventi į kitų pa-
dėtį, turėdamas 16 metų, jau
vadovauja įvairioms bendra-
amžių grupėms. Iš jo vidaus
trykšta energija, bandanti
keisti savo aplinką.

Didžioje kunigų seminarijo-
je (1931-1938) jis žavisi jaunu
katalikų darbininkų - žosisių
pastangomis laimėti darbinin-
kiją Kristui. Kunigystė, kuriai
jis ruošiasi, jo supratimu, nėra
pasišalinimas iš gyvenimo;
priešingai, tai priemonė la-
biau išiskverbti gyvenimui jį
paveikti. Dažnai su draugais
jis svarsto savo būsimo kuni-
giško gyvenimo ir veikimo
gaires. Nepasitenkindamas
privalomomis studijomis, jis
plečia savo akiratį skaitymu
ir žavisi moderniais teologais.
Ypač jam daro įspūdžio H.
de Lubac "Catholicisme" (Ka-
talybė). Į tą knygą jis pa-

*Aš neturiu duonos aukai, bet viena diena kalėjime
yra brangi auka mano rankose.
Neturiu nei vyno aukai, bet turiu
viso pasaulio kunigų rankas, jį už mane aukojančias.*

H. Perrin nacių kalėjime 1944 m.

kartotiniai gilinasi ir ją nagrinėja. Stengdamasis save pažinti ir dvasiniai ugdyti, jis jau seminarijoj, o vėliau ir aktyvioj kunigo veikloj veda dienoraštį.

Seminarinių atostogų metu seminaristams rengiamose Socialinėse Savaitėse jis vis giliau pažįsta gyvenimą ir jo reikalavimus, o vasarinėse jaunimo stovyklose vis plačiau mezga ryšius su jaunimu. Jame kyla daug naujų gyvenimiškų užsimojimų religinio ir socialinio jaunimo auklėjimo srityje. Jis ypatingai dvasiniai subręsta, kai dvejus metus dirba pedagoginį darbą prie šv. Juozapo universiteto Beirute, o jo akiratis dar labiau prasiplečia, aplankant Šv. Žemę ir visą eilę Artimųjų Rytų bei Vidurinės Europos kraštų. 1938 m. spalio 9 d. jis išventinamas kunigu.

NAUJAS KUNIGO TIPAS

Dar būdamas seminarijoje jis su draugais svajoja apie bendruomeninį kunigų gyvenimą — bent tryse. Tuo tarpu jo vyskupas nori jį ruošti profesoriavimui ir duoda parėdymą studijuoti Katalikiškam Institute Paryžiuje. H. Perrin tuo nesizavi, nes turi savų giliai išmąstytų idėjų apie šiems laikams reikalingą kunigo tipą. Atsidūręs Paryžiuje, jis dar labiau pajunta, kad įprastam eiliniam kunigavimui jis netinka, nes jo širdis linksta į darbą darbininkijos tarpe. Jis

apsisprendžia stoti pas jėzuitus, galvodamas, kad ten jis galės laisviau vykdyti savo skirtingus apaštalavimo polėkius. Tačiau prasideda antrasis pasaulinis karas. Jis mobilizuojamas ir jam pavedamas vieno dalinio dvasinis aprūpinimas, visos jo švietimo srities suorganizavimas bei kapelionavimas karo ligoninėje. Už didelį pasiaukojimą sužeistiesiems jis gauna karo nuopelnų kryžių. 1940 m. patekęs vokiečių nelaisvėn, jis, kaipo sanitaras, greit paleidžiamas ir, grįžęs Prancūzijoje, tuojau stoji jėzuitų naujokynan.

Pabuvęs pusmetį kariuomenėje ir apčiuopiamai patyręs dvasinį kareivių skurdą, H. Perrin, dar labiau pajunta pareigą, anot jo žodžių, “Kristų spinduliuoti į aplinką ir būti ištikimam Kristui, kuris gyvena tuose, kurie aplink mus yra”.

1942 m. lapkričio mėn. jis trimis įžadais susiriša su Jėzaus Draugija ir netrukus po to pradeda ruoštis savanoriškai darbams į Vokietiją. Tuo metu daug jaunų prancūzų buvo prievarta vežami į Vokietiją dirbti, tačiau naciai neleisdavo kunigams vykti kartu jiems dvasiniai patarnauti. Todėl jauni kunigai, nuslėpę savo kunigybę, savanoriškai vykdavo dirbti kaip paprasti darbininkai. Bet vėliau, paaikškęs jų kunigystei, daug tokių savanorių atsidūrė koncentracijos lageryje.

Perrin po poros mėnesių darbo prie Leipzigo buvo susektas, patalpintas kalėjiman ir netrukus gražintas Prancūzijoje.

Vokietijoje rašytam dienoraštyje Perrin kelia eilę klausimų, kuriuos diktuoja nauji laikai. Fabrike ir kalėjime susidūręs su netikinčiais ir abejingais, jis labai kankinasi, matydamas, kaip katalikams trūksta energijos ir jų pašaukimo didybės pajutimo. Anot jo, tai mūsų kaltė, kad katalikybės priešai žiūri į ją, kaip į atgyvenusią ir mūsų laikams įtakos nedarančią; tikros katalikybės jiems savo gyvenimu neparodome. Užtenka tik prisiminti, kad mes, matydami vienus daug turint, o kitus nepaprastai skurstant, tuo nesijaudiname, bet tylime ir nieko nedarome. Tuo tarpu fabrike Perrin matė didelį darbininkų sutarimą, stokojančių patiems krikščionims. Štai kodėl jis jau Vokietijoje pradeda jungti darbininkus į “draugiškumo būrelius”, persunktus bendros maldos, savitarpės meilės bei pagalbos dvasia.

1945 m. Perrin septynis mėnesius dirba kaipo kariuomenės kapelionas, rūpindamasis namo grįžtančiais karo belaisviais, darbininkais ir šiaip išvietintaisiais. 1946 m. jis grįžta tolimesnėms teologijos studijoms Belgijoje. Savo artimiesiems jis rašo apie tas dvasios sunkenybes, kurios jį slepia. Kas jam pirma buvo teo-

Vis labiau mums aiškėja, kokių skurdžių krikščioniškumu gyvename. Kaip pasigailėtinai menkas mūsų veržlumas. Kas mes esame, jei ne "padorių", t. y. vien tam tikromis progomis sekmadieniais bažnyčią lankančiųjų, katalikų būrys?

Henri Perrin

Kol kiti nepajus mus esant tarpusavy susirišusius tikra ir tvirta draugyste, kol jie nematys mus sudedant, ką turime, ir dalijantis su tais, kurie neturi, tol jie netikės, kad mūsų maldos bendruomenė nėra vien savęs apgaulinėjimas.

Henri Perrin

logijoje aišku ir nesudėtinga, dabar virsta klausimu. Jam tenka viską naujai permąstyti ir pagrįsti, nes jaučia artėjančias dvasios audras. Jis mato, kad šių laikų katalikybė neįstengia prakalbėti ir žmogų suprantama kalba, kad daugeliui ji neatrodo džiuginanti naujiena. Gilindamasis į šv. Povilo laišku sunkenybes, jis ypač studijuoja Bažnyčios Tėvų raštus ir didžiuosius dvasinio gyvenimo mokytojus mistikus, šv. Joną nuo Kryžiaus ir šv. Teresę. Studijuodamas jis nenutraukia ryšių su gyvenimu. Jam rūpi krikščionybės liturgiją priartinti prie žmonių ir todėl jau 1946 m. gale jis išgauna iš Romos leidimą laikyti šv. Mišias vakarais, nes rytmečiais Mišios laikomos tuščiose bažnyčiose. Savo skaitlingiems idėjos draugams Prancūzijoje ir Vokietijoje rašo laiškus, kuriuose keliami gyvenimiški krikščionybės klausimai. Tie laišškai eina iš rankų į rankas. Tų pačių metų Kalėdų proga viename laiške jis pirmą kartą pasisako, kad ryžtasi pasidaryti darbininku Paryžiuje ir tuo būdu, priartėjęs prie darbininkų, įvykdyti savo kunigystės pasiuntinybę.

Negalima čia nesuminėti dviejų knygų, kurios ypatinai stiprina jo ryžtą tapti kunigu-darbininku: visam kunigų-darbininkų sąjūdžiui kibirkštį davusi kun. Godin knyga "Ar Prancūzija yra misijų kraštas?" ir pirmo kunigo-darbininko Prancūzijoje J. Loew "Darbininkų misijų dienoraštis", kuriame aprašomi autoriaus pergyvenimai prie laivų iškrovimo Marsellio uoste.

Prieš stodamas dirbti į fabriką, Perrin ilgame laiške jė-

zuitų vienuolyno viršininkams pateikia dvasios apyskaitą ir savo lemiama žygio pagrindimą, pareikšdamas, kad drauge su kitu tėvu jėzuitu priėjo išvadą, kad, norint nekrikščioniškas mases atkrikščioninti, reikia prie jų priartėti; kad to tikrai reikia, užtenka tik prisiminti vieną nukrikščionėjimo priežasčių, būtent, katalikų tylėjimą didžiausių kapitalizmo neteisingumų metu, t. y. XIX šimtmetyje. Net ir po to, kai 1848 m. Marksas paskelbė savo manifestą proletariatui, praėjo dar virš 40 metų, kol Leonas XIII išleido "Rerum novarum" raštą, keldamas balsą prieš dirbančiųjų išnaudojimą. Net ir tą raštą paskelbus, katalikų dauguma sutiko jį pasyvaus pasipriešinimo dvasia. O ir šiandien mūsų konservatyvumas, sustingimas formose ir izoliavimasis tą išaugusią tarp Bažnyčios ir darbo klasės bedugnę neskuba pašalinti. Reikia tad, kad kunigas nueitų į darbininkiją, kad galėtų suprasti jos psichologiją, mąstyseną, kalbėjimo ir elgesio būdą tam, kad žinotų, kuriuo būdu jiems Evangelija skelbtina. Mes nesuprantame darbininkijos, anot H. Perrin, nes, gyvendami kitose sąlygose, kapitalistinio išnaudojimo ant savo kailio nejaučiame. Reikia tad savo gyvenimą ir jo būdą sujungti su masių gyvenimu ir to gyvenimo sąlygomis. Tai vienintelis būdas praeities apsilaidimus išlyginti, atitaisyti. To reikia, nes liaudis trokšta religijos duonos, tik nėra kas ją atlaužia. Liūdna, anot jo, kad yra kunigų, kurie moko kalbas, bet niekas negalvoja ruošti kunigų profesinių sąjungų vadais ir naujų gyvenimo formų krikštytojais.

1948 m. pradžioje H. Perrin pradeda darbą viename Paryžiaus fabrike.

KUNIGAS — DARBININKAS

Perrin nuoširdumo paveikti, fabrike aplink jį susispiečia darbininkai. Toje pačioje Paryžiaus dalyje dar dirba du artimi jam kunigai. Su vienu iš jų jis apsigyvena fabriko rajone, viename kambaryje, neturinčiame nei vandens, nei elektros, nei gazo. Pradžioje, dėl didelio nepalankumo kunigijai, jis, kaip ir kiti, nesisako kas esąs. Dirba po 10 val. kasdien. Grįžęs po darbo, jis laiko vakarines Mišias, dalyvaujant porai artimųjų, po to atsakinėja įvairius laiškus ir dažnai vakaroja kuriame nors vienuolyne įvairiuose susirinkimuose ir posėdžiuose. Kiekvieną savaitę nuo penktadienio vakaro iki sekmadienio ryto jis dalyvauja dvasiniame susitelkime kur nors vienuolyne su kitais apylinkės kunigais-darbininkais. Trejus metus, dirbdamas fabrike Paryžiuje, Perrin globoja vieną jaunimo sporto organizaciją. Kiekvieną sekmadienį jis laiko jos nariams Mišias, prieš tai pasikalbėdamas su jais gyvenimiškais klausimais. Po Mišių ir pusryčių visi vyksta į gamtą, į kalnus. Jaunimo meilė jam ugdo ir brandina jo idėjų bendraminčius ir būsimus darbininkus.

Po pusmečio darbo fabrike, rašydamas savo draugams, jis pastebi, kad, jam bedirbant ir nekartą matant nežmonišką ir neteisingą darbo tvarkytojų elgesį su darbininkais, jo viduje prasidėjo maištavimas. Bešikalbėdamas su darbininkais, jis juto juose tą patį maištavimą, tą patį kovingą

norą išsilaisvinti iš neteisybės, beteišškumo ir padėties netikrumo. H. Perrin pamato, kad tarp religinio tikėjimo ir darbininkų yra dar ir todėl bedugnė, kad Bažnyčia, jų supratimu, yra tik laikina politinė jėga. Jie visiškai abejingi religijos atžvilgiu, nes Bažnyčios atstovai ir tikintieji nėra, anot jo, pakankamai šventi, kad galėtų įtikinti juos religijos tiesa ir teisingumu.

Dirbdamas fabrike, Perrin apie save telkia tuos neskaitlingus krikščionis darbininkus. Vis daugiau atsiranda studijuojančių jaunimo ir įvairių profesijų žmonių, kurie, jo raginami, bent laikinai stoja į fabriką dirbti, kad darbininkiją pažintų ir jos tarpe apaštalautų. Visus tokius žmones H. Perrin religiniai auklėja, atlieka su jais trumpas kolekcijas, perka vieną kavinę, kad turėtų kur su jais rinktis. Apie jį telkiasi visokių kryptių ir pažiūrų žmonės, nes jis gerbia jų sąžinės įsitikinimus ir dalyvauja jų varguose bei rūpesčiuose.

Darbo sąlygos nėra lengvos. Dažnai iš darbo atleidžiamas, Perrin turi darbo ieškoti kitur. Dažnai tenka ir gyvenamą vietą keisti. Nekartą iš darbdavių, patyrusių apie jo kunigystę, jis sulaukia daug nemalonumų.

1949 m. gegužės 2 d. įvyksta pirmasis Prancūzijos kunigų-darbininkų suvažiavimas. Tokie suvažiavimai vėliau sušaukiami kas pusmetį. Kai 1949 m. liepos 1 d. buvo paskelbtas Romos nutarimas, kad katalikams draudžiama priklausyti komunistų partijai ir su jais bendradarbiauti, kunigams darbininkams iškyla kai kurie klausimai ir rūpesčiai, nes savo veikime jie ne kartą susi-

tikdavo su komunistais. Jiems ypač rūpėjo, kad darbininkai nelaikytų to nutarimo nukreiptu prieš juos pačius, nes jų tarpe vyravo įsitikinimas, kad komunistai yra jų draugai. Jiems rūpėjo ir tai, kad nesusidarytų išpūdis, jog Bažnyčia gina kapitalizmą. Štai kodėl, aiškindamiesi nutarimą, jie nusprendžia, kad čia visų pirma Bažnyčia smerkia komunizmo materializmą ir jo bedievybę. Šalia to kunigai-darbininkai apgailėstauja, kad Bažnyčios rašte kapitalizmas per blankiais žodžiais smerkiamas ir kad Bažnyčia dar nėra pasiruošusi sava radikalesne negu iki šiol programa perimti darbininkijos vadovavimą iš komunistų rankų. Jie bijo, kad šis nutarimas, blogai suprastas, dar labiau nepagilintu prarajos tarp darbininkijos ir Bažnyčios. H. Perrin nutaria, kad draudimas bendradarbiauti su komunistais dar labiau įpareigoja tikinčiuosius dirbti darbininkijos naudai. Tiesa, pradžioje H. Perrin buvo pasidavęs apsigavimui, kad komunizmas galima pakrikštyti, bet vėliau suprato, kad tarp dabartinio komunizmo ir krikščionybės yra nesutaikomi prieštaravimai.

1950 m. sausio 6 d. susirinkę kunigai - darbininkai pasiryžo dar uoliau pašalinti viską, kas jų pasiuntinybei kliudo. Jie dar labiau pajuto savo pritarimą darbininkų klasei ir savo nusistatymą jai priklausyti, t. y. dalintis jos rūpesčiais ir kančiomis bei dalyvauti jos kovose.

Kai 1950 m. kovo mėn. kyla darbininkų streikai Paryžiuje ir visam krašte, reikalaujant lyginimų pakėlimo, tai kunigai-darbininkai po streiką skelbiančiais raštais irgi pasi-

*Bendra netikėjimo padėtis
dabar reikalauja,
kad mes iš naujo
atrastume Evangeliją.*

Henri Perrin

rašo. H. Perrin veikliai savo darbovietės streike dalyvauja, laiko jį teisingu ir darbdavius kaltina. Jis piktinasi valdžios laikysena, kuri vienpusiškai palaiko darbdavius. Matydamas to streiko kilmės priežastis, jis tvirtina, kad laikyti jį politiniu, būtų šmeižtas.

1951 m. Perrin išstoja iš Jėzuitų Ordino (nes nenorėjo sudaryti nemalonumų savo vienuolyno viršininkams, bažnytinei vadovybei Romoje vis nepalankiau žiūrint į kunigų-darbininkų veiklą, jų išijungimą į streikus ir kt. — Red.) Kaip tik tuo metu išeina parėdymas iš Romos nedauginti kunigų-darbininkų skaičiaus.

Priimtas Sens vyskupijon, kuri laiką dirba prie kelių tiesimo darbų. Vėliau persikelia dirbti prie vandens užtvankos statymo Isere-Arc vietovėje prie Notre Dame de Briancon. Tas didelis darbas tęsiasi 7 metus. Prie jo dirbo keli tūkstančiai darbininkų. Perrin ten dirba nepilnus trejus metus.

KOVOS SŪKURYJE

Darbas prie užtvankos buvo labai sunkus ir pavojingas. Bedirbdami žuvo 13 darbininkų. Ypatingai buvo pavojingas 13 kilometrų ilgio tunelio kasimas. Gyvenimo ir darbo sąlygos buvo nesveikos. Atlyginimas permažas. Kasdien buvo dirbama po 10 val. ar

daugiau. Darbas vyko ir sekmadieniais. Nenuostabu, kad 1952 m. pradžioje kilo streikas, kuris tęsėsi net šešias savaites.

To streiko metu ypač iškylo H. Perrin, kaip didelio masto darbininkijos vadas. Drauge su kitais jis vadovauja streikui — tarnauja jam savo plunksna. Jo suredaguotas streiko atsišaukimas kviečia visus gyventojus streiką paremti, kad jis greičiau baigtųsi ir kad, anot jo, žmonės galėtų pradėti žmoniškesnėse sąlygose gyventi. Beveik kasdien H. Perrin skelbia spaudos pranešimą apie streiko eigą. Įmonės vadovybei raštais išdėsto darbininkų reikalavimus. Be to, visuomenės nuotakas streiko naudai spaudoje kurstydamas, jis drauge teikia dideles lėšas streikuojantiems palaikyti. Streikas baigiasi laimėjimu. Tik po streiko darbininkams paaiškėja, kad H. Perrin yra kunigas. Vis labiau jo vardas iškylo darbininkijoje. Daugelis jam rodo savo dėkingumą ir pagarbą. To pasisekusio streiko proga jis užmezga dar skaitlingesnius artimus ryšius su įvairių tautų darbininkais. Skaitlingais laiškais darbininkijai pateikia streiko eigos vaizdą ir iš laimėjimo daro išvadas. Patyres, kad yra slaptų ryšių tarp valdžios ir darbdavių, jis nutaria, kad krikščioniškos grupės negali politikos šalin-tis. Drauge jis vis stipriau

pradeda kelti Prancūzijos politikos neigiamybės, kiek tai liečia darbininkiją ir jos gyvenimo sunkumus.

Jau antri metai jis dirba prie užtvankos darbų. Dirba taip pat ir profesinėse sąjungose — dalyvauja pasitarimuose darbininkijos stovio klausimais.

Po streiko statybos vadovybė ryžtasi H. Perrin nusikratyti. Jam tenka nuolat su ja susikirsti, nes jis nuolat randa reikalo dėl visokių negerovių protestuoti. Taip pavyzdžiui, tik syki į savaitę darbovietėn atvyksta gydytojas, kai tuo tarpu dėl darbo nesaugumo tiek daug sužeidimų, sužalojimų. Nėra jokios nuolatinės gailėstingosios sesers. H. Perrin negali tylėti. Jis atleidžiamas iš darbo. Darbininkai pradeda bruzdėti. Valandai nutraukia darbą. Grasina neriboto ilgumo streiku. Jie reikalauja, kad H. Perrin, ir atleistas, pasilikėtų toliau su jais. Jie garantuoja jam sudėtinį atlyginimą. Jie žino, kad nėra kito, kurs taip energingai ir sumaniai jų reikalus gintų. Jie H. Perrin atleidimo klausimą atiduoda teismui spręsti. Darbdaviams klausimą del-siant, 1953 m. birželio mėn. 16 d. darbininkai vėl skelbia streiką, užsitęsusių 22 dienas. Šis streikas dar labiau pasižymi įtampa ir policijos brutalumu, kurią vėliau pavaduoja kariuomenė. H. Perrin streiko komiteto siunčiamas Paryžiun

MINTYS NAKTIES DARBO PAMAINOJ

kalbėtis su Darbo Ministeriu dėl skurdžių darbo sąlygų. Ir vėl jis savo laiškais stiprina darbininkų dvasią, o savo straipsniais kreipiasi į visuomenę, streiko palaikymui telkdamas lėšas. Ši kartą streikas tik dalinai laimimas. Daug atleistųjų vėl priimami darban, tik ne Perrin. Visi darbininkai pasisako už jo priėmimą, bet ši kartą jis gauna valdininko darbą draudimo kasoje netoli nuo užtvankos darbų, iš kur gali su savo buvusiais darbo draugais palaikyti ryšius.

1953 m. rudenį visa eilė streikų kyla Paryžiuje ir kitose Prancūzijos vietovėse. Visur kunigai-darbininkai stoja ginti darbininkijos reikalų. Jie yra jau taip su darbininkais sutapę, kad, tikriausia to žodžio prasme, yra darbininkai. Demonstracijose ne vienas iš jų tampa policijos sumuštas, sužeistas. Bažnytinės vadovybės dalis išsigąsta dėl tokio jų aktyvaus įsijungimo į kovojančių už savo teises darbininkų eiles: tai laikoma su kunigišku pašaukimu nesusuderinama veikla politikoj. Nors daugelis Prancūzijos vyskupų pačiam kunigų-darbininkų sąjūdžiui pritaria, ivairūs skundai, pasiekę Bažnyčios vadovybę Romoje, priveda ją prie sprendimo sąjūdį griežtai apriboti tokiomis sąlygomis, kurios praktiškai priveda prie sąjūdžio sustabdymo.

KAI KADA, vakarais, pasaulis tampa nuostabiai artimas ir jaukus. Tada viskas yra ramybėje, apjungta ir pripildyta matomai esančiu Dievu. Su aštuntos valandos dūžiu fabrikas įgauna savo ritmą, kurio niekas nesutrukdytų iki rytojaus ryto. Vien mūsų dirbtuvė turi naktinę pamainą... Užpakaly manęs sklinda silpnas, uždarytų durų kiek prislopintas, mašinų užesys, kaip koks tylus muzikinis palydėjimas, prie kurio protas laisvai gali pinti savo minčių pynę.

Kartais aš žaviuosi mašinų jėga (tik pabandyk tu sustabdyti nors ir palengva judantį volą ar skylamušį!), ta nepaprasta jėga, švelnia ir brutalia, taip paklusnia žinantiesiems kaip ją valdyti, kuri trinksi, plėšia, gręžia, lygina, žvilgina, poliruoja.

Aplink mus visur yra darbininkai, kurie sudaro kitą pasaulį. Ir kas jie bebūtų — kai tikrindami jie pasilenkia prie mašinos ar kurio prietaiso ašmens, kai ima duonos gabalą į savo rankas ar pasakoja apie savo vaikus, tada laiks nuo laiko pastebiu tai gestą, tai žvilgsnį, judesį, laikyseną ar šypsni, kurie yra tokie švelnūs ir taip labai maldai artimi. Jie nė neįaučia, kaip labai juos myliu. Kai ryto šalty juos palieku, galvai tvinkčiojant ir pirštams drebant nuo nakties nuovargio, ir pakeliu į viršų Mišių Ostiją, jie nė nežino, kaip sunkiai mano rankose sveria jų visas gyvenimas, jų visas nakties skausmas, kurį aš noriu prikrauti meile, lyg elektra bateriją.

Henri Perrin

Šio ir sekančio numerio "Gyvenimo išminties" skyriuje talpinant H. Perrin gyvenimo aprašymą, tėv. Br. Krištanavičiaus, S. J., atsiminimai nukeliami į vėlyvesnius.

arodos Niujorke bendras vaizdas

RAIDŽIŲ RINKTINĖS

ALĖ RŪTA

KATILIŠKIO ŠVENTADIENIS IR ANDRIUŠIO PURIENOS

NELENGVA kalbėti apie milžinus, į kurių ūgį gali išsiūrėti, tik gerai atvertęs galvą, ir kurių paslaptinę vidų gali įspėti — tik ilgai susimąstęs ir su meile įsijautęs. Mūsų dabartinėje prozoje tokiais milžiniais yra Marius Katališkis, laimėjęs praėitų metų Rašytojų Draugijos tradicinę premiją už noveles, ir Pulgis Andriušis, iš tolimos Australijos pabėręs "Dykaduonio pasakojimus", devintą savo knygą, kurioje randame vis dar atsiminimus iš Lietuvos kaimo, lyg tyrą vandeni bedugniame šuliny.

Nelengva kalbėti ir svarstyti, nes jų abiejų kūryba yra pasemta iš mūsų amžino šaltinio: Lietuvos žemės ir lietuvio žmogaus. Ir tų šaltinių medžiaga perduota kūrybiškai, autentiškai autoriui ir bendražmogiškai giliai. Čia pasitenkinsim tik keliais skaitytojo įspūdžių sakiniais ir, verčiau, duosime šių rašytojų "plunksnos" pavyzdžių.

Marius Katališkio novelės "Šventadienis už miesto", išleistos Terros 1963 m., gražiuose kietuose viršeliuose suglobia septyniolika novelių, kuriose autorius tirštų spalvų brūkšniais piešia gamtą ir žmogų, smulkmenas ir didelius įvykius, nuodėmę ir dorybę. Piešia realiai, pagal etnografines ir socialines aplinkybes, pagal kiekvieno novelės veikėjo originalius širdies virpėjimus. Autorius yra didžiai pastabus ir geras akvarelistas; savo asmens veikėjuose, atrodo, neįlieja, arba lyriškumą giliai paslepia natūralaus pasakotojo ramiame sakiny. Turtingas Katališkio žodynas, be abejo, yra sunkus suprasti jaunesniems skaitytojams, augusiems už Lietuvos ribų; bet autoriaus populiarumas jaunimo tarpe rodo, kad tikra kūryba užsitarnauja pripažinimo ir sunkiuose keliuose.

Pulgio Andriušio "Purienos po vandeniu" (skliausteliuose pavadinta "Dykaduonio pasakojimais") "Nidos" leidyklos Anglijoje kuklus, bet skoningas leidinys, susideda iš trisdešimt penkių trumpų pasakojimų, autoriaus nepavadintų novelėmis. Šiuose pasakojimuose, įvairios temomis ir turtinguose žodynu, Pulgis Andriušis, tarytum, nušviečia iš vidaus: kaip jis mato įvairiose situacijose žmones, kaip kyla griaustinis ir kaip motina myli žemę ir vaikus, kaip elgiasi prie merginų neдрąsūs kaimo bernai ir ant šono kepure studentas... Tokių pasakojimų P. Andriušis galėtų privaryti kirbinėmis, ir jie niekad nenuobodūs skaityti, nes jie vaizdūs, humoristiški ir tikri; juose pamatome, tarytum išverstą, žmogaus vidų. Gamtos nupasakojimai, kaip ir Katališkio, yra labai pastabūs ir žodingi, tik lyriškesni.

IR JIS PATRAUKĖ pakluonėmis. Ankštas keliukas, vidury giliai arklių išminta vaga ir dviem žaliom ežiom, kaip geležinkelio bėgiais, vedė tolyn per visą sodžiaus ilgį. Aitrus svėrių kvepėjimas iš pūdymo, iš tamsiais laiškais susigavusių miežių, laikėsi prigulęs prie žemės, ir jis tartum užčiuopė ištisinį bičių dūzgimą to kvapaus

debesio dūstelėjime. Netrukus jis atsidūrė ganyklų pakrašty. Žabais išpinta genatvė vedė vis tolyn, vis gilyn nuo žmonių, nuo namų, nuo senojo sodžiaus vidudienio snaudulyje aptingusių trobų, kurių tik apsamojoje stogai kur ne kur spraudėsi tarp aukštų medžių. Šventadienio rimtis užtiesė tvaskantį sparną, parimo ant miškų. O saulė liepsnojo ir jos spinduliai, kaip ištaškytas žalvario lydiny, tirpo ant lapų, ant žolės ir smaigiai švytėjo akuotuose.

Jis patraukė į slėsnas balas, išvadžiotas giliais grioviais. Kemsynų ir kupstų vietoje žėlė traši, atgaivinta pieva. Ji traukėsi neužmatomai į tyrelio gilumą, į lieknus, į tvaskančias paversmes ir geležuotas rūdynes. Vos žymiais takeliais reikėjo aplenkti gyvulių išmintas brastas, juoduojančias įkaitusios dūpės lopiniais, ir pakelti ančių šeimynas. Greiti ančiukai narstė tarp viksvų ir puplaiškių, o senės kimiai krypavo, turkšdamos plačiais snapais amžinai ramų ir juodą vandenį. Sena nesantaika tebevyko paukščių kaimynijoje.

Jis ėjo vis gilyn, šokinėdamas per bruknių ir spanguolių kupstus. Jis sustodavo, kad pasigėrėtų pūpsančių samanų gūbriais, iš kurių stieptėsi saulašarės ir geltonom dul-kēm nukibę smulkučiai stiebeliai, kaip ratuotos bitės kojos.

Deganti pelkių tyła, užstota kadugiais, baigėsi staiga kylančia aukštuma. Jos papėdėje žlagsojo giliausia akivara, neturinti dugno ir kraštų. Ją rietė platūs keistai žali lapai, kaip sustingusio gyvulio ausys, iš kurių išnirdavo vandeniniai vorai ir perskriesdavo juodą negyvą lygme...

Pakylėjimo varpas, persiritęs miškų viršūnėmis, nuguldavo į sėslumas. “Cio-gi, cio-gi, cio-gi, cio — ar buvai šiandien bažnyčioj?” — klausdavo pašėlusį paukštė putino šakoj. Ne, niekas čia nedrįsdavo rodytis tada.

Iš M. Katiliškio novelės “Šventadienis už miesto”

ŠI SYKĮ Galindienei nepraejo, kaip manė vaikai. Rugiams suplaukus, po sunkaus priepuolio du sūnūs artojai užspaudė motinai akis.

— Nepamirškite, vaikeliai, — per šermenis kartojo paskutinius motinos žodžius mirties patale vyresnysis Gilandžiokas savo broliams, ta liūdna proga atvažiavusiems iš savo tarnybų, — palaistykite batvinius ir grieščius, gerai apravėkite tarpežius, apsidairykite ir daržely, duokite vandens jurgilams ir pivonijoms, o jeigu užsipaliūtys, tai nuleiskite baleles pakalnėn, kad nesupūdytų šaknų.

— O gal mama mirdama pasakė savo paskutinę valią? — klausia sūnus iš miesto.

— Ne, šnekėjo kaip visuomet, išeidama sekmadienio rytą bažnyčion ir palikdama mus vienus namie, — šnekėjo verkdamas brolis.

Iš P. Andriušio “Paskutinių motinos žodžių”

GRIKIAPELIS pakilo nuo akmens, vis dar mataruodamas kirvakočiu, priėjo prie valtės, batų pasirėmė ant briaunos ir koliojosi toliau.

— Ladu plėšiant arba rudeniom asipaliūtijus, ašei ataduodu valiū, darykite su mana pieva kū norit, ale gi, judošiai, kai ruošias pas’kelt diegai, tadū aplaist man undenim! Nugulas man, išgleizas, ja pradžiuvus, nekrikštai, kai kelsis viksvas ir arkliadunčiai! Nebėr man šiamet gyvenimo, ir grauzmas da čia man nešia aps’dairyt, būč’ lig šianapjūčia nars ramiai miegojys, jei dabar nematys biadas prakeiktųjų man pritaistas!

Jam belipant, laivas atšoko nuo panuovalio ir, pašliaužęs keletą žingsnių, vėl pakibo virš paskendusio pasaulio.

Giliai užsitraukęs, Grikiapelis ėmė kosėti, paskui tyliai rūkė jo burnai per mažą krominį papirošą, vis žiūrėdamas į dugną, kur dabar, saulei nusistojus pačiuos apy-
piečiuos, vandeniui visiškai nurimus, purienų tvaskėjimas buvo nesuvaldomas.

— Dialtogi, bro, gražu... — Atsiduso Grikiapelis, neatplėsdamas akių nuo purienų po vandeniu.

Iš P. Andriušio “Purienų po vandeniu”

PAKIRAIČIUS PLEČIANT

KAS MUMS ĮDOMU SPAUDOJE

Negalima reikalauti, kad skaitytume lietuviškus laikraščius iš patriotizmo arba gailėsčio. Jie turi būti bent kiek ir įdomūs.

Kas mums įdomu?

1. Lietuviška visuomeninė veikla, problemos surištos su lietuvišku jaunimu ir organizacijom.

Bet tas problemas iškelti ir nagrinėti turi žmonės, kurie tikrai su jomis susiduria ir pažįsta. Jaunimo reikalais laikraščiuose buvo tiek daug straipsnių ir labai daug taip kvailai naivių, kad dabar bet kas rašyti apie jaunimą ir jaunimui beveik nedrįsta, nes jau to pobūdžio straipsniai įkyrėjo. "Niekas naujo nepasako, nieko konkrečiau, vistiek nieko nepakeis" — toks yra atsiņešimas. O ši tema yra nepabaigiama ir labai svarbi. Ir kiekvieną kartą ši tą naujo pasakyti galima, jei kalbėsime ne iš teorijos, bet nagrinėsime problemas, su kuriomis susiduriame, santykiaudami su jaunimu.

Mūsų jaunimo organizacinė veikla laikraščiuose yra labai graži. Visi kur nors priklauso, visi kur nors lankosi, dalyvauja pasirodymuose ir t. t. Tai geroji pusė. Kiekvienas

suėjimas, kiekvienas šioks toks pasirodymas su dideliu entuziazmu aprašomas. Tačiau yra didelių ir gilių problemų. Pvz. kaip reaguoti ir atlaikyti tėvų spaudimą, kurių vaikai nepaprastai silpnai kalba lietuviškai, bet visais kitais atžvilgiais yra gabios, vadovaujančios prigimties, ir kurie lietuviškoj organizacijoj negali pilnai pasireikšti dėl per silpno mokėjimo lietuvių kalbos. Vadovai, aišku, nori ir gali lengviau dirbti, suteikti daugiau galimybių pasireikškimui gerai kalbančiam. Bet jei tų silpnai kalbančiųjų yra dauguma ir jei tėvai tiesioginiai ar netiesioginiai daro įtakos visai organizacinei nuotakai, tada atsiduri prieš problemą, ar paskandinti tuos lietuviškuosius, kurių auklėjime tėvai idėjo tiek pastangų, tų abejingųjų masėje, taikantis prie bendro lygio, ar puoselėti pažangiuosius, nes iš jų galime tikėtis ateity lietuviškos bendruomenės aktyvių darbuotojų. Kaip išspręsti tą nuolatinį tėvų ir vaikų nusi-skundimą, kad organizacija neįdomi? Dažniausiai ji neįdomi tiems, kurie nepajégia nei suprasti ką kitas kalba, nei savo minčių laisvai išreikšti. Kaip įdomiai turėtum dirbti su tokiais, kurie, lietuvišku mastu matuojant, yra visiškai beraščiai. Tėvai, prisidengę kilniais šūkiiais, kaip pvz. "traukitės senieji iš organizacijų, leiskit tvarkytis pačiam jaunimui", nori mus, tuos lietuviškumo puoselėto-

Spauda nėra sau pačiai, bet visuomenei. Todėl jos ypatinga užduotis yra svarstyti visuomeninius klausimus. I kai kuriuos iš jų B. Mažeikienė atkreipia mūsų dėmesį šiuo pasisakymu. Laukiame kitų skaitytojų pasisakant iškeltais reikalais ar nurodant naujus.

jus ir bendros veiklos stabilumą, išstumti. Mes gerai žinome, kad jaunimas sugebės pats tvarkytis ir organizuoti veikti, tik jis nekalbės lietuviškai. Čia mes budime, juos kontroliuojame ir varžome. Kieno tiesa ir kur išeitis? Ar neverta ir ne laikas būtų pradėti galvoti apie grupavimą jaunimo organizacijose ne pagal amžių, patyrimus ir nuopelnus, bet pagal tai, kiek jie yra pajėgūs reikšti lietuviškai, konkrečiai, kaip gerai jie moka lietuvių kalbą.

2. Pavergtos Lietuvos padėtis ir informacija apie ją.

Gerbiami redaktoriai, patikėkite, kad mums, patiems nuo bolševikų pabėgusiems, visą laiką skaityti apie tai, kokie bolševikai blogi, kad jie okupavo Lietuvą, yra, mažiausiai, nuobodu. Nors tai yra visiškai teisybė, bet visiems žinoma. Ar nejuokingi tokie reportažai, kur sakoma, kad bolševikiškoj filmų kronikoje matosi, kaip **suvarytas** lietuviškas jaunimas, **išbales**, **ruso priverstas**, šoka tautinius šokių? Arba neapykanta bolševikams pasireiškianti berniškais koliojimais, kaip "kliauliškas", "maskolius", "kacapas" (kuris netinka net "Draugo" juokų skyriui "Spygliai ir dygliai").

Mums įdomu, kiek bolševikams sekasi ar nesiseka mūsų krašto rusifikacija, kaip okupacija veikia į žmonių morale, religiją, tautinį susipratimą ir

pan. Kad pas mus cukrus ir batai yra pigesni, tą mes senai jau žinome.

3. Vienybės puoselėjimas.

Teisingai "L. L." sako, kad nuomonių skirtumas, tai dar nėra skaldymasis. Bet kokia naujesnė idėja, pastanga ar eksperimentas labai dažnai mūsų spaudos apšaukiamas vienybės skaldymu. Tos kalbos apie vienybę ir nevienybę ne tik įkyrėjo, bet atstūmė ir atšaldė mūsų jaunimą. Labai dažnai mes apie tą nevienybę net nežinotumėm, jei laikraščiai įvairiom asmeniškam polemikom jos neskleistų ir nepuoselėtų. Tik spauda iškiepėjo jaunimui tą pažiūrą, kad lietuviai ypatingai mėgstą rietenas, amžinai pešasi ir pan. Iš tikrųjų, jei pažiūrėsime į kitus, kad ir į tuos pačius amerikiečius, pamatysime, kad ten, jei yra kokia vienybė, tai ten, kur aiškus iš to pelnas. Šiaip jau kiekvienas turi savo nuomonę, kiekvienas ją propaguoja, kiekvienas turi daugiau ar mažiau pasekėjų. Iškilti, išsimušt į priekį visos priemonės yra geros, savęs reklama akiplėšiška ir pagrinde visko nedangstomas noras garbės arba pasipelnymo. Ir vis dėlto jaunimas jais nesipiktina, o piktinasi mūsų veikėjais, kurie rodo daug idealizmo, pasiaukojimo ir gerų norų, nors kartais ir suklysta. Juos kritikuoti ir ieškoti vaisingesnių darbo metodų nėra peštynės — tol kol laikraščiai

viso reikalo į jas nepaverčia. Pavyzdžiui, kokiam nors suvažiavime yra kalbėtojas senesnės kartos ir lygiagrečiai pat reikalais kalba jaunesnės kartos. Senesnės kartos žmonės nueina pasiklaustyti pirmojo, o jaunesnės — antrojo. Skonio reikalas. Spauda gi apšaukia tai skaldymusi ir baisia nuodėme.

4. Vietinio gyvenimo skleidžiamos pažiūros ir jų įtaka mums.

Mūsų socialinis, ekonominis ir moralinis gyvenimas yra įtaigojamas vietinės spaudos, televizijos ir knygų. Nėra laikraščio ar žurnalo, kur anksčiau ar vėliau nebūtų buvę analizuojama šeima (jos narių artimi ryšiai arba skirstymasis), motina (dominuojanti, pasiaukojanti, pasimetusi), meilė (ar meilė ir lytis tas pats), moteris ir jos vieta visuomenėj (šeimininė ar profesionalė), religija (kur dingo pirmųjų krikščionių kovos dvasia ir vietoj to atsirado pataikavimas parapijiečių skoniui) ir t.t. Kiek yra prirašyta knygų psichologijos, medicinos, socialinių mokslų ir kitų sričių, kurios yra plačiai skaitomos. Ar nevertėtų tu visų naujų minčių ir idėjų perleisti per lietuviškos sveikos patirties ir sveiko proto prizmę ir pakomentuoti mūsų spaudoje? Šioje srityje mūsų laikraščiai labiausiai atsilikę.

B. Mažeikienė

LIETUVIŲ KALBOS UGDYMAS

DR. JUSTINAS PIKŪNAS

Psichologas paaiškina:

- kuri vaiko kalba turi būti pirmoji,
- kokia tėvų-vaiku jausmų ryšio reikšmė,
- kodėl negera vartoti barbarizmus, kalbant su vaikais.

Lietuvių išėvijojos ateitis didelė dalimi priklausys nuo tėvų sumanumo puoselėti savąją kalbą vaikų tarpe. Nėra abejonės, kad tėvų kalba turi būti pirmoji vaiko kalba. Kadangi šiuo metu ryški lietuviškojo jaunimo dalis savo gimtosios kalbos jau nenaudoja, tai rodo, kad savosios kalbos puoselėjamas svetimame krašte nėra lengvas siekinys. Be sistematingo ir kai kuriais dėsniais paremto kalbos ugdymo gimtoji kalba yra pasmerkiama lėtai mirčiai. Motinai ir tėvui stengiantis lietuvių kalbą perduoti bėstančiai kartai, galima panaudoti visą eilę dėsnų, kurių svarbesnius apibūdinsime sekančiose eilutėse.

KALBOS UGDYMO DĖSNIAI

Lietuvių kalba turi būti **pirmoji** vaiko kalba, nes tėvų kalba paprastai yra ir jų vaikų kalba. Mūsų vaikai turi pirma lietuviškai išmokti ir dėl to, kad savo lytyse ir tarsoje lietuvių kalba yra žymiai komplikuočiau ir sunkesnė už svetimas kalbas, pvz. anglų. Vienok vaikui, kol mažas, lengviau išmokti kalbas, o jo igyjami tarimai tinka bet kuriai kalbai ar tarmai.

Socialiniuose moksluose yra žinomas **pirmumo** dėsnis, kuris nusako, kad pirminiai išgyvenimai, veiksmams ar poelgiai bet kurioje srityje turi daugiau motyvacinės galios, negu vėlesnieji veiksmai toje pačioje kategorijoje. Kas pirmiau išmokstama, giliau išminga į sąmonę ir lengviau organizuoja veiksmą, tapdamas nusistatymo ir įpročio pagrindu. Tai duoda link-

mę vystimuisi ir elgsenai.

Namų aplinkoje vaikas mokosi iš tėvų, jis juos seka, išugdo jų rodomus jausmus. Vaikai tiki, ką tėvai sako esant gera. Tačiau yra viena pagrindinė sąlyga: **rapport émotionale** — gyvas emocinis ryšis. Jeigu tėvai pastoviai myli savo vaikus ir yra jais pilnai patenkinti, tuomet jų santykiai vystosi gera linkme — tėvai gali sėkmingai vaikams visko mokyti. Be tinkamo jausmų ryšio net ir mažas vaikas pradeda atstumti tėvų žodį, o vėliau ir jų elgsenos pavyzdžius. Jausminio bendrumo trūkumas verčia vaiką ieškoti tėvų pakaitalo.

Šie du dėsniai — pirmumo ir gyvo jausmų ryšio — yra būtini: be jų nei lietuviška dvasia, nei kalba nebus vaikams tinkamai perduotos. Taip pat yra esminiai svarbu, kad tėvai pilnai išreikštų savo gilų jausminį prisirišimą lietuvių kalbai, jos rašto žodžiui, su ja susijusiems papročiams. Jeigu vaiko pirmieji penki ar šeši metai bus pilnai panaudoti lietuvių kalbos išvystimui, jeigu jis bendraus su kitais lietuvių vaikais, jeigu jam bus sekamos lietuviškosios pasakos ir skaitomos eilės, jis igys pilnus savo kalbos pagrindus. Jei tas vaikas lankys šeštadieninę mokyklą savo lietuvių kalbos žinioms praplėsti ir susisteminti, jei jis išijungs į bent vieną lietuvių jaunimo organizaciją, jis liks lietuviu. Šiuo būdu ir šiomis priemonėmis naudojantis, lietuviškasis gyvenimo būdas bus perduodamas iš kartos į kartą.

MOKYKLOS VAIDMUO

Būtų labai prasminga, jei lietuviškoji mokykla prasidėtų vienais metais anksčiau, kad vaikas galėtų įgyti fonetinį skaitymo būdą pirm, negu jis patenka į svetimos kalbos mokyklą. Šeštieji gyvenimo metai yra dažnai tas laikas, kada vaikas persiorientuoja ir aplinkos savitumai jį pradeda žymiai giliau paveikti. Neretai šieji metai tampa savosios kalbas atmetimo laikotarpiu. Lietuviškoji mokykla padėtų tėvams jų pastangose plėsti savąjį žodyną šiuo gan kritišku metu. Bendrai, šeštadieninė mokykla yra labai svarbi priemonė lietuviybės plėtotei, todėl visiems reikėtų stengtis, kad kuo daugiau vaikų ja pasinaudotų. Panašios reikšmės turi lituanistikos instituto neakivaizdiniai kursai, kurię gali pasiekti baigusius lituanistines mokyklas, kur jie bėgyventų. Ši institutą visokiariopai remiant ir jo programą vis plečiant, lituanistinių studijų atbaigimas taptų galimybe visame laisvame pasaulyje.

KALBOS GRYNUMAS

Neretai pastebima, kad suaugusiems reikalinga nemaža pastanga, norint naudoti viengrynas savo kalbos lytis: viens po kito angliški žodžiai ir posakiai skverbiasi į mūsų pokalbius, palaipsniui išstumdami lietuvių kalbos žodžius ir jų sąrangą. Anglicizmams gausėjant, gaunasi sudarkytas kalbos mišinys. Tokią kalbą vaikams yra daug sunkiau pasisavinti, negu teisingą tarseną ir gryną lietuvių kalbos žodyną.

Štai kodėl tėvų bei suaugusių pareiga yra naudoti savo kalbą be priemaišų ir tik tokią perduoti jaunajai kartai.

Nėra pagrindo manyti, kad lietuviškai auklėjamas vaikas

turėtų didesnių sunkumų pasikui išmokti kitą kalbą, ar kad jis įgytų akcentą. Anaipol, taip vadinamas kritiškumo periodas kalbų ugdyme tęsiasi bent iki dvyliktojų metų. Tai yra pats geriausias kalbų mokymosi amžius. Vieną kalbą mokant, antra išmokstama žymiai greičiau ir lengviau. Televizija, kaimynų vaikai (o vaikai yra neblogi mokytojai) ir galop privaloma mokykla duos gerus svetimai kalbai pagrindus, o vaiko patirtis savo tėvų kalboje jam bus labai naudinga vis didėjančiai išsireiškimo perspektyvai kurti. Pasitaiko, kad keturių metų vaiko susitikimas su kaimynų vaikais yra jam problematiškas, bet tai tik pradžioje, kol jis atranda savitas komunikacijos priemones.

KALBU REIKŠMĖ

Mūsų dienų moderniaame pasaulyje gyventi, temokant vieną kalbą, reiškia lyg gyventi vieno kambario bute ar name, turinčiam tik vieną langą. Tai labai ribotas ir perspektyvą užgniaužias akiratis. Ne tik mokslininkui ar filosofui, bet ir kiekvienos profesijos žmogui bei inteligentui vienos kalbos neužtenka. Štai kodėl beveik visame pasaulyje tiek mažose, tiek ir didelėse tautose, jei ne pradinėj ar vidurinėj mokykloj, tai bent universiteto aukštose studijose, siekią mokslo, meno ar profesijos laipsnių turi išmokti bent vieną svetimą kalbą, o neretai — dvi ar tris. Tai naudingas bet labai pavėluotas žingsnis. Be minimalaus svetimios kalbos pažinimo asmuo netampa pilnu inteligentu. Fiziologiniai tyrinėjimai nurodo, kad dabartinis žmogus kiek pilniau naudoja tik apie pusę savo turimų smegenų. Žmogaus prigimties galios yra didelės ir išplėstas kalbų mokymasis yra vienas iš jo pagrindi-

dinių uždavinių. Didelė studentų dalis mokosi lotynų kalbos, graikai (ir kiti) mokosi savo klasikinės kalbos ir ją naudoja išskilmėse ir šventėse, žydai mokosi hebrajų kalbos, beveik trečdalis pasaulio mokosi angliškai — gi mūsų vaikų ir jaunimo pirminė pareiga yra visapusiškai lavintis lietuvių kalboje ir jos literatūroje. Galima tikėtis, kad lietuvių kalbos auklėjimo pasėkoje susiformuos bręstančiąjai generacijai atitinkas lietuviškojo gyvenimo stilius. Mūsų generacijos žmogui reikia ne tik daugiau mokslo, bet daugiau ir kalbų — viena kitą papildančių ir žmogaus dvasią plečiančių kalbų, nes kalba yra esminė funkcija ir priemonė savo prigimties išreiškimui ir kūrybinių galių apipavidalinimui. Lietuvių kalbos mokėjimas praturtina dvasią. Be to, palyginamoji kalbotyra atskleidžia faktą, kad lietuvių kalba yra viena iš pačių seniausiųjų naudojamųjų kalbų pasaulyje, artima sanskrito prokalbei. Tad, iš istorinės perspektyvos žvelgiant, lietuvių kalbos ugdymas tampa indėliu ir į pasaulio lingvistikos mokslų lobyną. Savo formų gausumu ji palengvina pilnutinį savo intelektualinių galių panaudojimą kultūros srityse.

Tie, kurie išmoks lietuvių kalbą, ne tik atliks savo natūralią pareigą ar dalyvaus savosios kultūros kūrime, bet ir išvengs merdėjimo Amerikos masinėje kultūroje, kuri, gal patenkindama negabiuosius ir mažamokslus, save ugdančiai asmenybei yra per tuščia. Lietuvių kalba, lietuviškieji charakterio bruožai bei savitas gyvenimo būdas daug padės, peržengiant masinės kultūros lygį ir pagal asmeninius sugebėjimus siekiant individualinės kultūros teikiamo vidinio pasitenkinimo.

Ak tie vaikai!... Šiais laikais jie yra visai nesukalbami. Sakyk šį, sakyk tą — nieko nepaiso. Primoko juos draugai, prisiklauso televizijos ir užsinori pasaulį valdyti, nors pienas nuo lūpų dar nenudžiūvo.

Kodėl tėvai mums viską draudžia? Nedaryk to, nedaryk to!... Oldfashioned — ir viskas. Ar pagaliau jie nesupranta, kad ir mes ne maži vaikai?

Mūsų sūnus kažkodėl mums jokios bėdos nedaro. Kodėl? Aš nei pati nežinau.

Šiom dienom mūsų namuose tikras pragaras. Sūnus vaikšto, kaip žemę pardavęs... Apsiniaukęs, kaip juodas dangus. Negali jam nieko pasakyti... Pasakyk, paprašysi, paklausi — tik bumpteli po nosim arba kad užriks "netrukdyk man", tai namuos visos blusos išmiršta... [simylėjęs ar ką?

Aš pati kartais norėčiau su tėvais išsikalbėti. Bet jiems tik pinigai terūpi, ne aš. Pavalgyt, apsirengt, pernaktot namuose aš galiu. Bet mano tėvai pamiršo, kad aš nesu vien mėsos gabaliukas.

Tėvų ir jaunuolių pasisakymai (žr. šio puslapio viršų) apie tarpusavius santykius tik retai rodo giedrą, dažniau permainos itampą, o kai kada stačiai grūmojančią audrą. Visi mes guodžiamės pasakymu, kad po audros ateis giedra ir po brendimo — suaugusio gyvenimas. Tiesa, tačiau tai nė kiek nemažina jaunuolių blaškymosi dabar, gal tik truputį paguodžia ateities viltim tėvus, o itampa lieka ta pati, kaip buvus. Tačiau nenuostabu, kad taip yra. 13-19 metai yra perėjimo tiltas iš vaikystės į suaugusio dienas; tai kryžkelė, apsprendžianti kur vėliau pasukti. Kritiškas tai laikas ne vien bresnančiam jaunuoliui, bet ir jo tėvams. Nuo to, kaip tėvai reaguoja, nemažai priklauso, kas iš vaiko bus. Brendimo metu ne tik vaikas parodo, ar jis vertai subręs, bet ir tėvai, ar jie verti tėvų pašaukimo. Visais laikais jaunimo brendimo problema buvo svarbi. Ji yra dar labiau suaktualėjusi šiais moderniais laikais. Pagaliau ji yra ypač opi mūsų išeiviškoj situacijoj. Jausdami šios problemos svarbą, "Laiškai Lietuviams" skelbia rašinio konkursą, tema **SANTYKIAI TARP TĖVŲ IR BRĖSTANČIO JAUNIMO**, kurie galėtų būti svarstomi įvairiose tarpusaviai besirišančiose srityse: pedagoginėj, socialinėj, pasaulėžiūrinėj, tautinėj, dorinėj, religinėj ir t. t.

Rašinys (straipsnis, beletristinis vaizdelis ar pan.) turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir išsiustas kartu su atskirame vokelyje pažymėta tikraja pavarde bei adresu "L. L." redakcijai ne vėliau 1965 m. vasario 10 d. Atsiusti rašiniai tampa žurnalo nuosavybe ir gali būti jame spausdinami. Skiriamos trys premijos: I — 70 dol., II — 40 dol. ir III 30 dol. Mecenatų ir juro komisijos narių pavardės bus paskelbtos sekantiame numeryje. Jaunimas taip pat kviečiamas šia tema pasisakyti (žr. "Konkursas jaunimui" 357 p.).

KONKURSAS APIE JAUNIMĄ IR TĖVUS

Išeinant iš salės General Electric bendrovės pavilijone

ATSINAUJINANČIOJE Bažnyčioje

Jeį norime rasti matus liturginiam kitimui vertinti, mes turime pažvelgti, ko liturgija siekia.

KO SIEKIA LITURGIJA?

Bažnyčia skirta garbinti Dievą ir vesti tikinčiuosius į Dievą. Liturgija — viešoji malda — yra Bažnyčios iškilmingas Dievo garbinimas bei liudijimas pasauliui apie Kristaus išgelbėjimo darbą. Liturgija nėra pirmoje eilėje skirta tikinčiųjų pašventinimui, ji nėra kokios asketinės praktikos. Jos pirmoji mintis yra garbinti Dievą, tinkamai jam atsakyti (3, 4 ps.).

Per liturgiją yra tęsiamas Kristaus išgelbėjimo darbas. "Kai mes meldžiamės liturgiškai — ir tai reiškia, per Kristų, su Kristumi ir Kristuje — garbindami Dievą, mes "užsivėlkame Kristų" (3, 7 ps.). Sakramentai yra Kristaus atpirkimo darbo tęsinys. Todėl Bažnyčia ne vien tik turi sakramentus, kad juos naudotų, bet ir gyvena sakramentais, nes pats Kristus tęsia savo kunigišką darbą per sakramentus (2, 46-7 ps.). Sakramentai pakelia žmogų liturgiškam tikslui: padaryti jį vertą Dievą garbinti, kad galėtų jungtis su Kristumi, kai jis garbina Tėvą (2, 45 ps.). Sakramentai nėra garantuotos malonės kapsulės, bet mūsų panėrimas į Kristaus mirtį ir prisikėlimą.

Bažnyčia nėra tik organizuota tikinčiųjų bendruomenė — ji yra, kaip kardinolas Suhard sako, "Kristus, išikūnijęs mūsų kartoj". Bažnyčia nėra nuostabi išgelbėjimo mašina, bet mūsų motina, Kristaus nuotaka, kurioje ir per kurią mes dalinamės Kristaus gyvenimu kaip jo kūno nariai. (2, 43 ps.). Įdomu, kad pirmajam Vatikano Susirinkime kai kurie iš susirinkusių norėjo, kad mistinio Kristaus kūno doktrina būtų pasmerkta, nes ji kvepia modernizmu.

Dauguma krikščionių dar vis tebegyvena Senajame Testamente: krikščionybė jiems susideda tik iš dieviškų tiesų pažinimo ir paklusnumo dešimčiai Dievo įsakymų, už kuri Dievas atlygins. Tačiau mes negalime žiūrėti į krikščionišką gyvenimą kaip į kopėčias, kuriomis mes turime lipti savo gerais darbais, kol pagaliau užlipsime į dangų. Krikščionio gyvenimas yra dovana. Ne mes pirma Dievą mylėjome; Dievas mus pirma pamilo. Mes priklausome Dievui, kuris pasaulio išgelbėjimą riša su mūsų bendradarbiavimu (2, 69, 7 ps.).

Jeį mummyse dingsta džiugus pajutimas, kad mes esame gyvojo Kristaus kūno nariai, jei mes stojame prieš Kristų kaip Dievą, kuris yra mūsų nuodėmių išeistas, vietoj matydami jame vyresnįjį brolių, kuris paėmė mūsų nuodėmes ir įjungė mus į paties Dievo šeimą,

LITURGINIO ATSINAUJINIMO GALIMYBĖS

Arūnas Liulevičius

Pasiremdamas žymiais liturgistais, straipsnio autorius pereitime numeryje pažvelgė į praeities liturginių apeigų raidą ir, radęs joje kitimo dėsnį, šiame straipsnyje kalba apie pakeitimų galimybes netolimoj ateity bei mūsų aktyvų dalyvavimą liturgijoje.

mes tegalime į save žiūrėti kaip į nusidėjėlius, t. y. dvasia tebegyvename Senajame Testamente — mes esame Dievo tarnai, ne jo sūnūs. Tada neišvengiamai sutapatiname krikščionybę su moralizmu. Netekus džiaugsmingo pajutimo, kad esame šventa Dievo tauta, gyvenanti Kristuje ir su Kristumi, krikščionybė tapo moralizmu, įsakymu klausyti dešimties Dievo įsakymų su Dievo pagalba (2, 17-18 psl.).

Liturgijos bendruomeniškumas yra jos esminis ženklas. Ji pati ugdo bendruomenę, nes mus jungia ne paviršutinis panašumas, o gyvenimo gelmės išgyvenimas. Dievo, kuris yra mūsų kiekvieno būtis gelmėje, mes negalime pajusti, jei mes nepajusime mūsų ryšių vienas su kitu (3, 29 psl.). Mes esame supinti vienas su kitu gyvybės siūlais — mes priklausome vienas kitam. Nėra įmanoma kalbėti apie **mano** išgelbėjimą, nekalbant apie **mūsų** išgelbėjimą.

Todėl yra klaidinga matyti kontrastą ar konfliktą tarp asmeninės maldos ir liturgijos. Liturgija nėra tik išorinė malda — “tai malda dvasioje ir tiesoje, kuri, šalia to, turi išorinę ir ritualinę apraišką. Ši mintis dar nėra pasiekusi rekolekcijų vedėjų, misijų pamokslininkų, dvasios vadų, naujokų vadovų, dvasinių knygų autorių. Pažanga dvasinėj tobulybėj vis dar siekiama dvasinės izoliacijos atmosferoj, išskyrus būtinają kontaktą su **ex opere operato** septynių sakramentų esme — net ir šiuos Kristaus ir Bažnyčios darbus interpretuojant kuo individualiau... Išorės ir bendruomenės baimė iškeliami iki kraštutinumo, lyg kad mes būtume buvę sukurti be liežuvių giedoti Dievo garbei ar kad būtume atpirkti be įsikūnijimo. Logiškai žiūrint, tokio dvasinio gyvenimo mokytojai

turėtų dvasinę komuniją vertinti labiau už sakramentinę Komuniją, Dievo garbinimą miškuose ar laukuose — labiau už garbinimą bažnyčioje, kur kitų tikinčiųjų buvimas išblaško. Jie turėtų gailėtis, kad dieviškasis Žodis tapo žmogaus kūnu ir krauju, nes tada reikia tikėti ir kūno prisikėlimu” (7, 204 psl.).

Liturgija yra dalyvavimas dieviškame gyvenime. Todėl viešoji malda turi tapti kvietimu ir pagalba maldai “dvasioje ir tiesoje”: ji turi tapti parama džiaugsmingam tikėjimo ir krikščioniškojo gyvenimo pajutimui kasdienos pasaulyje (5, 99 psl.).

KOKIOS GALIMYBĖS?

Viltys atsinaujinimui duoda Bažnyčios Susirinkimo priimtoji liturginė konstitucija. Mišiose žadama išmesti nereikalingus maldų pakartojimus, praplėsti Šv. Rašto skaitymų ciklą. Reikalaujamas pamokslas, žadama įvesti “tikinčiųjų malda”, leidžiama pasinaudoti sava kalba, leidžiama koncelebracija, Komunija abiejais pavidalais. Visi pakeitimai dar yra su sąlyga, kad juos negalima naudoti, negavus jų patvirtinimo iš Romos. Tačiau ledai jau pralaužti.

Kaip galėtų atrodyti ateities Mišios? Duomenų galime rasti Nocent knygoje “The Future of the Liturgy” (8). Pirmojoje Mišių dalyje vėl bus išryškinta Žodžio liturgija. Kasdieninės Mišios prasidės be ministrantūros ir **Gloria**. Pasauliečiai skaitys ištraukas iš Senojo Testamento ir apaštalių laišku — skaitymų ciklas gal tęsis kelis metus, kad galėtume išgirsti didesnę dalį Šv. Rašto. Skaitymai bus mūsų kalba — mes suprasime, kas mums skaitoma. Savaime suprantama, kad čia reikės naujų vertimų, nes Šv. Raštas tu-

rės mums kalbėti suprantamais žodžiais.

Evangeliją skaitys diakonas. Seks pamokslas — ne apie gėlytes, bet apie skaitymą, kurio ką tik klausėmės. Parapijos pranešimai neskaitymi nei prieš, nei po pamokslo — visi mokam skaityti parapijos biuletenį. Tuoj po pamokslo visi jungiamės į “tikinčiųjų maldą”, kurioje kunigas litanijos forma meldžia Dievą tų dalykų, kurių mums labiausiai reikalinga. Pavyzdžiui, šiom dienoms tokioj maldoj būtų minima rasinė taika, prašoma išminties tiems, kurie paims kraštą valdyti, bei meldžiamasi už tuos, kurie žūna automobilių katastrofose.

Altorius iki dabar yra neaprengtas. Po tikinčiųjų maldos altorius aptiesiamas. Visi giedame giesmę, kai mūsų atstovai paima duoną ir vyną iš bažnyčios galo ir atneša prie altoriaus. Kunigas priima dovanas ir sako trumpą aukos maldą — dabartinę **Secret**. Čia prasideda didžioji padėkos malda — kanonas. Kunigas kviečia pakelti aukštyn širdis Viešpačiui. Padėkos maldai labai tiktų jau mūsų girdėta Hippolyto malda. Konsekracija vyksta be pakylėjimo: kunigas Mišias atnašauja veidu į mus, tad visi matom ir be pakėlimo. Iš kanono išmetama ir daugelis kartojamų kryžiaus ženklų, kurie jo vientisumą išblaško.

Komunijai ruošiamės sukalbėdami Tėve Mūsų; šioj maldoj prašome kasdienės mūsų duonos ir atleidimo broliškoj vienybėj. Kunigas praplečia mūsų prašymą atskira malda. Ankstyvesniais amžiais čia sekė taikos pabučiavimas. Mūsų dabartiniams papročiams gal būtų artimesnis Sirijos liturgijos paprotys: kaimynui rankos padavimas.

Šiuo metu perlaužiama konsekreuota Duona. Mūsų dabar-

tinės baltos apvalios ostijos jau nebeatrodo kaip duona, bet labiau kaip baltas, blizgantis kartonas. Sugrįžimas prie seno papročio naudoti paprastą duoną padarytų Duonos laužymo ceremoniją aiškesne (ir priartintų mus prie Rytų bažnyčių, kurios dar tą paprotį seka).

Ateina pati Komunija. Priimantieji Komuniją gauna šiose Mišiose konsekruotą Duoną. Iškilmingais atvejais — pavyzdžiui vestuvių ar sutvirtinimo proga — Komunija duodama duonos ir vyno pavidalais, įmerkiant duoną į vyną.

Mišios baigiamos palaiminimu. Po jo tikintieji išsiskirsto — auka jau baigta. Paskutinė evangelija yra kunigo malda, kurią jis skaito zakristijoj. Maldų po Mišių nėra — savo bendruomenės intencijomis juk meldėmės “tikinčiųjų maldoj” po evangelijos.

Mišios taps paprastesnės, mums geriau suprantamos. Mišių paprastumas palengvins mums rasti ryšį su gyvybę nešančiu Kristumi. Ženkilai Mišiose bus mums gyvi ir suprantami.

Tokios Mišios, kurias mes išivaizduojame, nepasiliks nekeitamos šimtus metų — jos kis kartu su kintančiu pasauliu, kad Dievo žodis būtų šviežias ir gyvas kiekvienai kartai.

KA MES GALIME DARYTI?

Mes pirmiausia turime suprasti. Suprasti, kad liturgija yra bendruomenės malda, kuri reikalinga visų dalyvavimo. Kalbėti rožinį Mišių metu yra nesusipratimas. Prieš kelias savaites mačiau man siaubingą vaizdą: prie Dievo stalo ėjo devynių metų vaikas su rožiniu rankoje. Mes turime patys bendroje maldoje dalyvauti: laikas tyliai maldai yra savo metu.

Mes turime kovoti prieš iš-

krypimus: štai už mirusį laiką Mišias trys kunigai iš karto ant trijų altorių, gi kitų Mišių tą dieną nebėra — nėra kunigų. Prieš pat pakylėjimą atžingsniuoja rinkdamas pinigus pilietis trečiai rinkliavai — prie altoriaus su varpeliu skambina vaikas, o tau po nosim žvangina komiteto narys. Matot, yra čia ko pakeisti.

Mes turim ne tik suprasti, bet ir suprastę elgtis. Turėtume ugdyti jautrumą liturginiuose reikaluose. Štai, pavyzdžiui, įeję į bažnyčią įmerkiame pirštus į vandenį ir darome kryžiaus ženklą. Išeidami taip pat. Ar mes pagalvojame, ką tai reiškia? Įeinant vanduo yra ritualinis apsplovimas, prašymas, kad Dievas apvalytų maldai. Išeinant — tuščias, beprasmis gestas (apsplovimas — taip, bet ne kryžiaus ženklas. — Red.).

Taip pat turime dėti visas pastangas, kad, kur tik yra pakankamai lietuvių, ten būtų ruošiamos Mišios lietuvių kalba. Kai tokias turėsime, jose ir dalyvausime, kad gimtąja kalba galėtume geriau garbinti Dievą.

Dievas davė mums gerkles, kad jį ir giesme galėtume garbinti. Džiaugsminga giesmė. Mūsų šiandieninės giesmės baisiai graudžios, ištęstai giedamos, net laidotuvėms netinkamos, nes jose irgi turime džiaugtis. Mums reikia platesnio, geresnio giesmių reperduaro: prašykime mūsų muzikų, kad jie sukurtų giesmių psalmių žodžiams. Prašykime giesmių, kurias galėtų giedoti ne solistai, o paprasti, riboti mirtingieji, su girgždančiomis gerklem.

(Po to, kai šis straipsnis buvo parašytas, spaudoje pasirodė tėv. B. Markaičio, S. J., sukomponuotos Mišių giesmės “Bendruomenės Auka”; žodžiai kun. St. Ylos. — Red.)

Prašykime šv. Mišių vakare: tai kur kas prasmingesnė malda, negu rožinis, novenos ar gegužinės pamaldos. Jei Mišios yra bendruomenės malda, tai prasmingiau jas laikyti vakare, kada žmonės gali dalyvauti.

Reikia skūstis gerų pamokslų trūkumu. Dievo žodžio skelbimas yra viena iš didžiųjų kunigo pareigų. Mes daug linkę kalbėti apie mažutėlių nepapiktinimą — ar nereiktu vengti ir didžiųjų papiktinimo blogai paruoštais, gėlytėm apkaistytais pamokslais? Vargas, kad teturim labai menką ryšį tarp kunigų ir pasauliečių. Pavyzdžiui, pačiam kunigui įdomu būtų išgirsti pasauliečių reakciją į pamokslo minčių, sužinoti apie tai, kas jautru, kas skauda. Ar nevertėtų turėti diskusijas su pamokslininku po pamaldų parapijos kavinėj?

Žvelgdami į liturgijos atsinaujinimą turėtume prisiminti, kad kartu su juo turėtų eiti ir viso krikščioniško mūsų gyvenimo papročių atnaujinimas: ar nereiktų mums pergaltoti krikštynų, vestuvių ir laidotuvių aklai perimtas tradicijas? Jei atnaujinam Bažnyčios viešąją malda, taip pat turėtume atnaujinti ir šeimos malda — ar neturėtų ji rištis su liturginių metų maldomis? Ar nereiktų šeimos didžiąja švente padaryti Velykas, o ne Kalėdas? Ar nereiktų vaikuose auklėti ir skonį maldai, kad jie atskirtų tai, kas duona ir kas cukrus? Vairkai turėtų bėgte bėgti nuo saldžių maldų, kurios prie pirštų limpa, nuo neapvaldyto jausmo, kuris išsemia, o ne ramina.

Į liturgijos atsinaujinimą žvelgiame su didele viltimi, nes tai pirmas žingsnis į krikščionybės sugrįžimą šių dienų žmogaus dvasion, ko mes patys giliai ir trokštame.

KUR VEDI ?

Tolom nuo miesto. Lauke vis mažiau šviesų atsakė mūsų įkyrioms lempoms. Tik, priglaudęs galvą prie lango, galėjau imatyti snieguotą realybę. Geriau paskęst sapne: užmiršti. Pasukau galvą į savo bendrakeleivį: truputį pasviręs, miegojo. Keista, kaip sienos priartina žmones. Valanda, kita sukuria artumą, kuriai kitokiose sąlygose reikėtų ilgo laiko.

— Bilietai! Prašau paruošti bilietus! — vos suprantamai suriko geležinkelietiška intonacija konduktorius. Jis viską taip pat sakė, su balso pakėlimu tinkamoj vietoj.

Išemiau bilietą. Kaimynas sukručio:

— Ar jau? Kur esam? — išsigandęs, lyg būtų praleidęs stotį, kurioje jo laukė laimė, atsibudo.

— Tik bilietus renka, — nuraminau. Jis pradėjo ieškoti po kišenes. Rankos matomai drebėjo.

— Gal galiu padėti?

Bendrom pastangom suradom laikrodžio kišenėlėje žalią bilietą.

Ir vėl nurimom bendro tikslo ramybe. Visi skubėjo kur nors. Saugumo apsupti, miegojo, ar svajojo, ar gailėjosi ką nors palikę. Po du susėdė, vieni už kitų žąsele, linko tai pirmyn, tai šonan, lyg tikėdamiesi savo veiksmu pagreitinti kelionės eigą. Staigesniam dešiniam vingiui užtikus, besapnuojas kaimynas atsirėmė į mano petį. Pajutau visą kito žmogaus svorį ir vėl atsiminiau, kur važiuoju. Traukiniui

atitiesėjus, jis taip liko, lyg uždėdamas našta, kuri visad mane lydės.

Bandžiau skaityti, bet šviesa per silpna. Raidės erzinančiai šoka, nieko rimto nepasakydamos. Vėl atsukau į langą, tikėdamasis ten rasti turinio savo mintims. Pamačiau veidą, neseniai matytą, bet sunkiai beatpažįstamą. Jis man atrodė kietas ir pavargęs, o gal tik liūdnas. Užsimerkiau, kad savęs nebematyčiau. Nebemačiau...

— Aš tavęs lauksiu.

— Mes lauksim.

— Grįžk.

Praverčiau lūpas atsakyti, kad negrįšiu, su tuo pačiu ryžtu, kuriuo prieš keletą valandų tai sakiau. Suabejojau ir nutilau. Tik sapnas, bevaizdis, ryškus.

— Paskutinė stotis. Visi, toliau važiuoja, turi persėsti, — sušuko konduktorius.

Žmonės pradėjo judėti. Negalėdami sulaukti, tuo pačiu nenorėdami palikti saugumo, nukelinėjo lagaminus, žadino vaikus, ieškojo pirštinių. Ramybė sujaukta.

— Mama, mama! — prieky mažas balsas.

* * *

Tris valandas reiks laukti traukinio. Išsiskirstėm, lyg niekad neturėję bendro ryšio.

Gatvės pradeda tuštėti. Ir dideliame miestui ateina laikas tylai. Tai vienas, dažniau du, praeina savais gyvenimais užimti. Visi veidai vienodi, visi svetimi. Nenatūraliai melsvas gatvės lempų šešėlis žai-

džia jų bruožuose, kurdamas vis kitokias išraiškas, lygiai svetimas.

Esu laisvas. Ignoruoju kitus, kaip ir jie mane: pamatai, praeini, užmiršti, nei liūdnesnis, nei palinksmėjęs. Palikęs mylimus veidus, ar gali tikėtis surasti šiltumo svetimuosiuose?

Krautuvės lange išstatyti didesnio ar mažesnio meno kūriniai. Viename išsigandus mažą mergaitę žiūri didelėm akim į pasaulį, nežinodama ko tikėtis. Kitame — ežeras tarp kalnų tikisi 150 dolerių. Katės, šokėjos, juokdariai — visi išsiričiau savo specialybių parodoj, nepigiomis kainomis. Ir vėl švysteli traukinys regėtas veidas. Nueinu.

Kur einu? Quo vadis?

Karčiamos nepasiduoda laikui. Slaptingai apdengti langai, plyšius užpildą dūmai, guodžia klientus. Šviesų blykčiojimas gryna apgavystė — viduj šviesos nerasi. Praviros durys išduoda paslaptį.

Visa kita užmigę atrodo. Neramiai užmigę. Pastatai netekę gyvybės grasina praeivį laikinumu. Pasijunti toks mažas, toks bereikšmis. Eini gatve bevardis, kaip kiti. Ir niekam nei geriau, nei blogiau.

Atsiminiau traukinys uždėta našta, žmogaus našta. Ji buvo sunki, ne tokia, kaip namie esant. Jos tikėjau, tik ne taip greitai. Gal ji neleidžia grįžti, ji ir šitas tamsus miestas, kuriame esu bevardis.

Namie, namai. Ir ten naktis. Tik, žinau, mama nemiega. Jos akys buvo pilnos vilties,

JAUNYSTĖS KRYŽKELĖS

kad eisiu pirmyn ir, praeidamas, palengvinsiu. Ir ašarų.

Pirmą kartą nuo vakarykštės dienos galėjau prisiminti namus. Visi buvo suėję, rimti, beveik šalti. Nedaug kas kalbėjo, o kai ką sakė, tai apie orą: ar sušals keliai, ar nustos snigti. Nieko svarbaus. Tik retkarčiais pajutau motinos žvilgsnį ar tėvo stiprią ranką, uždėtą ant peties.

— Jau laikas. Važiuojam.

Ir tada:

— Aš tavęs lauksiu.

— Grįžk.

Visa iš karto. Nustebau išgirdęs savo balsą:

— Ačiū. Sudiev! Bet nelaukit.

Nelaukit, aš negrišiu. Negrišiu atgal, neatsisuksiu, ranką prie arklo pridėjęs.

— Negrišiu, — pakartojau.

— Tai eik pirmyn, — tyliai pasakė mama.

* * *

Jau dabar tamsesnė gatvė. Čia gyvena tų pastatų savininkai, paveikslų tapytojai, karčiamų guodėjai ir bevardžiai, kurie paliko tuščią miestą. Niekad netikėję savo dienos produktų stebuklingumu, jie pasislėpė anonimiškuose namuose. Todėl ramu.

Pereinu per gatvę. Ant kampos, kad visos kryptys jon vestų, stovi katedra. Dar valanda iki traukinio. Užeisiu. Ar ir ji bus tokia tuščia?

Tada grįšiu.

Šoninės durys atdaros.

Ne, netuščia.

* * *

Traukinys pradėjo judėti. Šalia manęs rūpestinga motina pasodino berniuką, vieną iš trijų.

Gal galite jį pagloboti? Atsisėsiu šalia su kitais dviem. Jie tikri dvidešimto amžiaus energijos kamuoliai, — paaiškino.

Vaikas tai patvirtino. Nugąlėjęs pirmą nejaukumą, pradėjo didžiulis galis sėdėti šalia svetimo suaugusio žmogaus. Paėmė žurnalą, atbulai skaitė, neblogai suprato. Nerimo, klausinėjo, aiškino.

— Gal jis jums trukdo? — pasiteiravo mama.

— Ne. Jau mes beveik draugai, — atsakiau.

Švito. Saulė pradėjo atstoti lempas. Neužilgo privažiuosim stotį.

— Mes važiuojame pas senelę. Ji labai skanius pyragaičius kepa. Ir turi arklį. Aš išmoksiu joti, — pasigyrė berniukas vienu atsikvėpimu. — Ar jūs mokate joti?

— Ne, aš mieste gyvenau.

— Tai gal ir jūs galėsit išmokti. Norit su mumis pas ją nuvažiuoti? — pakvietė jis.

— Ačiū, bet žinai, aš labai skubu kitur.

— Ar ten bus arklų?

(nukelta i sekanti puslapi)

KONKURSAS JAUNIMUI

Kai kada jūsų ir jūsų draugų santykiai su tėvais yra geri, kai kada prasti. Kodėl taip yra: kas tuos santykius padaro gerus, kas juos pablogina? Jei, apie tai pagalvojęs rimtai, bandai surasti atsakymus ir pagal juos gyventi, tai bręsti, svarstydamas ir elgdamasis išmintingai. Paimk ir, užrašęs savo mintis, atsiusk mums. Matydami to klausimo svarbą, mes norime, kad jis nebūtų pamirštas, bet svarstomas visų naudai. Todėl ir skelbiame konkursą ne tik suaugusiems, bet ir jaunimui. Jaunųjų temoje **MES IR MŪSU TĖVAI** laukiame Tavo pasisakymo, kas padaro jaunimo santykius su tėvais gerus ir, jei šie santykiai nėra geri, kaip juos galima būtų pagerinti.

Rašini paženklinęs slapyvardžiu ir parašu "Jaunimo konkursui", idėk jį į voką kartu su kitu mažesniu vokeliu, kuriame ant lapelio būtų užrašytas Tavo slapyvardis, tikroji pavardė ir adresas. Visa išsiusk "L. L." redakcijai (2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636. U.S.A.) neveliau 1965 m. vasario 10 d.

Jaunimo konkurse gali dalyvauti tik jaunimas, nevyresnis 20 m. amžiaus. Rašinys, vaizdelis ar pasakojimas negali būti ilgesnis kaip 3000 žodžių. Skiriamos dvi premijos: I — 30 dol. ir II — 20. Premijuoti ir nepremijuoti geresni rašiniai bei jų ištraukos bus spausdinami mūsų žurnale.

TEKRA MIRGESY

KORNELIJUS BUČMYS, O.F.M.

MARY POPPINS

Nors kartą reikia pripažinti, kad apie naują filmą skleidžiami reklaminiai išgyrimai šiuo atveju yra teisingi ir neperdėti. Filmą "Mary Poppins" — tai tikras deimantukas ir kiekviena iš jo 140 minučių teikia pasigrožėjimo žiūrovo akims, ausims ir vaizduotei. Populiarus Mary Poppins vaidmuo, nuo 1934 m. masėms pažįstamas iš P. L. Travers knygos, pakartotinai žavi ekrane. Walt Disney, jau nekartą pasirodęs su puikiais pastatymais, šį kartą nusipelnė ypatingo įvertinimo. Kartais gana fantastiški momentai techniškai apipavidalinami su nuostabiu kruopštumu; pvz., kai atsidavusi auklė lečioja ore ar slenka laiptų atrama aukštyn, ar su jai pavestais vaikučiais pasineria į magiškus pasaulius. Didelio pasisekimo sulaukusi Niujorko Broadway ir Londono teatruose Julie Andrews šiame filme pirmą kartą pasirodo

plačioms kino teatrų lankytojų masėms. Jos debiutas pasigėrėtinas. Daugelyje scenų gambiai jai padeda Dick Van Dyke, mažieji Karen Dotrice ir Matthew Garber. Vaikučių tėvų roles išpildo David Tomlinson ir Glynis Johns. Pažymėtinos taip pat techniškai ir artistišškai tobulos scenos, kur filmo artistai išimaisio ir glaudžiai bendradarbiauja su pašytais veikėjais. Richard M. ir Robert B. Sherman sukūrė tikrai pagaunanti muzikinį palydėjimą, kuriame įpinta eilė originalių dainų. Spalvota fotografija be priekaišto. Filmą rekomenduotinas visiems meno mėgėjams, bet ypač mūsų jauniems.

FAIL SAFE

1962 m. tarp labiau perkamų knygų kuri laiką pastebimas dviejų politinių mokslų profesorių — Eugene Burdick ir Harvey Wheeler — bendras kūrinys "Fail-Safe". Pagal šią knygą Walter Bernstein paruošė intriguojanti tekstą to

paties vardo filmui, kurį surežisavo Sidney Lumet. Filmą statytas Niujorke ir priskirtinas prie svarbesniųjų šių metų amerikietišku filmų. Panašiai kaip knyga, ir pats filmas susilauks kontroversišku įvertinimų dėl savo turinio ir gvildenamųjų idėjų. Jame, kaip ir filme "Dr. Strangelove", paliečiama atominio karo grėsmė; tik, vengiant komiškumų, lėktuvai su atominėmis bombomis į Maskvą pasiunčiami ne dėl kurio keistulio generolo užgaidų, bet vien dėl mechaninės klaidos komplikuotuose elektroniniuose aparatuose. Amerikos prezidentui nepajėgiant lėktuvų atšaukti, o rusams nepajėgiant juos visus pašauti, Maskva sunaikinama. Amerikiečiai gi savanoriškai sunaikina Niujorką. Henry Fonda Amerikos prezidento vaidmenį atlieka pasigėrėtina ir su įtikinančiu jautrumu. Šalutinėse rolėse pastebimi Dan O'Herlihy, Frank Overton, Walter Matthau ir kt. Suaugusiems ir vyresniam jaunimui.

KUR VEDI? (iš 357 psl.)

— Nežinau.

Tikrai nežinau, ne vien to, bet daug ko. Nežinau, nei kas bus, nei kaip. Vaikas pridėjo savo rankas prie manųjų.

— Jūsų rankos stiprios atrodo. Mama sako, jei aš viską valgysiu ir aš būsiu stiprus.

— Esu tikras, kad būsi.

Pažiūrėjau į savo rankas. Jos stiprios ir bus dar stipresnės. Jos kels miestų kaltės

naštą; jos palies tai, ką paliko, nauja jėga.

Kada nors Kitas jomis laimins ir atleis. Eidamas per gatves, keliaudamas su žmonėmis, nebebūsiu bevardis, o reikšiu Jo vardą ir teiksiu tikrąją paguodą To, kuris veda.

— Jau stotis! O, matau senelę! — šokinėjo berniukas.

Ir aš pamačiau, kad manęs laukia.

GIRL WITH GREEN EYES

Debiutuojas anglų režisorius Desmond Davis pateikia tikrai puikų ir poetišką filmą. Daugiau kaip 20 metų artimai susijungęs su filmu menu kaip filmuotojas, paskutinių kelių metų laikotarpyje dirbo režisoriaus Tony Richardson priežiūroje. D. Davis nufilmavo pasisekusius filmus kaip "A Taste of Honey", "The Lone-

liness of the Long Distance Runner" ir "Tom Jones". Toks profesinis pasirošimas pastebimas jo paties pirmame surežisuotame filme. Nepasiduodama pigių sensacijų žavesiui, šiam filmui tekstą paruošė Edna O'Brien pagal jos pačios romaną "The Lonely Girl". Filmo vieniša mergaitė, atvykusi iš airiško kaimo į Dubliną, dirba krautuvėje kaip padavėja, gi savo svajonių planais dalijasi su kambario drauge. Atsitiktinai susipažįsta su žymiai vyresniu rašytoju, kurio žmona išvykusi Amerikon ir stengiasi gauti skyrybas. Staigiai išmilyjęsi mergaitė patraukia ir rašytoją, bet jų draugystė nesibailgia bulvarinių romanų stiliuje. Rita Tushingham, pirmą kartą pasirodžiusi filme "A Taste of Honey", ši kartą parodo pilną artistišką subrendimą savo giliai išgyventa vida. Puikiai pasirodo ir Peter Finch rašytojo rolėje. Šalutiniuose vaidmenyse pastebimi mažiau pažįstami airių artistai. Nespaltvota fotografija pateikia eilę Airijos gamtovaizdžių. Kaimo mergaitės prisitaikymas prie miesto pavojų pavaizduotas realiai, bet su kilnumo atspalviu. Filmas rekomenduotinas pilnai subrendusiems žiūrovams.

MURDER MOST FOUL. MURDER AHOY

1962 m. Margaret Rutherford žavėjo filmų mėgėjus kaip sėkminga seklė filme "Murder She Said". Pernai ji susilaukė panašaus pasisekimo filme "Murder at the Gallop". Šiemet pasirodė dar du nauji to paties žanro filmai. Abu surežisuoti George Pollock, abiem tekstus paruošė David Pursall ir Jack Seddon, nors gerokai nukrypdami nuo originalių Agatha Christie knygų. Filme "Murder Most Foul"

sumanioji senutė dalyvauja teismo jury komisijoje, sprendžiančioje byla apie įvykusią žmogžudystę Anglijos provincijos teatralų tarpe. Nepasitenkindama policijos tyrinėjimu, Marple pasinaudoja savo mėgėjiška patirtimi ir pasirodo sėkmingesnė už pačią policiją. "Murder Ahoy" ta pati seklė tyrinėja įvykusius nusikaltimus laive, kurs skiriamas jaunų jūreivių pratyboms. Kaip dažnai pasitaiko serijų atveju, Margaret Rutherford, pakartotinai pasirodanti seklės rolėse, nebepajėgia įnešti naujumų savo vaidyboje. Vis dėlto abu šie filmai gana nuotaikingi, pakyla virš komercinių filmų vidurkio ir laikytini tinkamais visiems šeimos nariams.

TOPKAPI

Prieš septynis metus pastatęs kriminalinę dramą "Rififi", režisorius Jules Dassin, lyg pats iš savęs bandydamas pasijuokti, prisistato su komedija. Palyginti nesudėtingu turiniu vaizduojama vagišių grupė, kuri yra pasiryžusi pagriebti keturis brangakmenius, puošiančius sultono kardą. Tik tas kardas saugomas Istanbule, Topkapi rūmų muziejuje. Įvykių eigon įjungiamą visa eilė artistų. Melina Mercouri pasirodo kaip viso to sumanytoja, gi Maximilian Schell kaip grupės organizatorius. Robert Morley turi progos panaudoti savo gabumus elektronikų srityje, pritaikydamas fantastiškus išradimus. Akim Tamiroff, šnipinėjimą ir alkoholi mėgstas virėjas, taip pat prisideda prie filmo pasisekimo. Sėkmingiausiai pasirodo Peter Ustinov, sugėbas puikiai atlikti ne tik dramatiškus vaidmenis, bet taip pat ir komiškus vaidmenis. Nors veiktumas prasideda Paryžiuje ir tik per Londoną bei Graikiją pa-

siekia Turkiją, didžiausia filmo įvykių dalis vystosi Istanbule, kuris, kaip ir visos kitos vietovės, pristatomas puikiose spalvose. Manos Hadjidakes muzikinis palydėjimas daugiau perpintas graikiškais motyvais. Nors dvi filmo valandos prabėga nuotaikingai, ypatinga įtampa palaikoma net 40 minučių. Tik suaugusiems.

THE APE WOMAN

Italų režisorius Marco Ferreri, debiutavęs su filmu "The Conjugal Bed", savo antrame filme bando gvildinti socialines problemas apie visuomenės žiaurumą. Režisoriaus teigimu pabaisos pasaulyje yra ne tie, kurie tokiais atrodo, bet tik pačios visuomenės atstovai, anuos tokio pabaisomis padarydami. Bekelaujantis dykaduonis ir panašių dykaduonių linksmintojas prieglaudoje pastebi merginą, kuri ten pasislepia dėl gausiais plaukais pridengto veido ir kūno. Ją pasikviečia pas save ir pristato publikai kaip moterį - bezdžionę. Sulaukęs žiūrovų pritarimo, padauža pramato gerą pinigų šaltinį ir, stengdamasis užsitikrinti merginos bendradarbiavimą, ją veda. Gimdydama kūdikį, ji praranda nenormaliai gausius plaukus, o tuo pačiu baigiasi ir jos varginantis pasirodymas publikai. Itališkoje filmo laidoje, moteris, gimdydama, miršta ir vėliau, išbalzamuota, vežiojama kaip retenybė. Pagrindines roles atlieka Ugo Tognazzi ir Annie Girardot, kuri vienintelė filmui priduo da kiek vertės ir kilnumo. Šiaip visas filmas žemo artistinio ir moralinio lygio, nepateisinamas kaip psichologinis ar socialinis tyrinėjimas, neįtikinantis nei kaip proble-

(nukelta į sekantį puslapį)

SKAITYTOJO ŽODIS

PLAČIU ŽVILGSNIU

“L. L.” rugsėjo mėn., nr. 8. Poatostoginis žurnalo numeris, kaip ir dera, vėstantį rudenį akcentuoja Donelaičio “Rudens gėrybių” pradžia. Donelaitinė tema ši kartą pateikta ir visai atskiru Vacio Kavaliūno straipsniu... Išskirtinio dėmesio vertas ir Povilo Reklaičio raštas apie grafiką Žibuntą Mikšį, čia pat iliustruotas didelio kūrybinio polėkio keturiais lino raižiniais. Numeryje apstu ir kitų, labiau religinių temų. Tačiau ši kartą išskyrėme kaip tik tai, kas tiesioginiai atliepia šios dienos mūsų kultūros pulsą, dėl to, jog nebūtų kalbama, kaip kartais tenka nugirsti, kad “Laiškai Lietuviams” yra vien tik religinių problemų laikraštis. O tikrumoj “L. L.” yra tokie,

koks ir turėtų būti šių laikų tikintysis žmogus, savo plačiu žvilgsniu besistengias aprėpti visas kūrybines žmonijos pastangas.

“Draugas”, X. 10

REKOMENDUOJAMAS STUDENTAMS

Šis “L. L.”, (birželio) numeris yra ypatingai rekomenduojamas studentams, nes jame yra atspausdintas įdomus ir gal kontroversinis Aušrelės Skirmuntaitės straipsnis apie jaunąją lietuvių studentų kartą ir jos santykius su lietuviškumu. Autorė drąsiai apibūdina savąją kartą kaip pasimetusią šio amžiaus bejėgškumo jausme ir nepasižyminčią noru “maištauti” ir bendrai “užsiangažuoti” bet ko-

kiam veikimui. “Laiškų Lietuviams” redakcija tikisi atsišaukimų iš savo skaitytojų. (Ir “Mūsų Vyčio” redakcija laukia pasisakymų iš skautų akademikų pusės).

“Mūsų Vytis”, Nr. 3

KAMUOJANTI TEMA

Kai šnekėjom apie temas “Laiškams”, rodos, nepaminėjau vienos, kuri dabar pradeda mane kamuoti — vaiko supažindinimas su Dievu. Nei amerikietiškoj spaudoj šis klausimas nesusilaukia straipsnių. Gal Jūsų psichologiniam skyriui panagrinėtų? Girdėjau, kad yra Montessori knyga ta tema, bet neteko jos rasti.

Saulė

EKRANO MIRGESYS

(iš 359 p.)

matinis kūrinys. Toleruotinas vien suaugusių publikai. Šis įvertinimas liečia tik tą filmo laidą, kuri rodoma Š. Amerikoje ir Kanadoje.

LILITH

Robert Rossen, po tokių filmų kaip “All the King’s Men” ir “The Hustler” pastatydamas “Lilith”, eina jau nuosmūkin.

Pats paruošęs filmo tekstą pagal J. R. Salamanca romaną, režisorius bando pavaizduoti privačios psichinės ligoninės gyventojus ir jų problematinę gyvenimą. Jaunas terapistas įsimyli į vieną ligonę ir pats tampa beveik tokiu pat ligoniu. Atrodo, režisorius tiek įvykių eiga, tiek jų pristatymo būdu bandė žiūrovus sukrestinti ir sudominti, bet jo pastangos veikia atstumiančiai ir net užgaunančiai. Žiūrovai dažnai palieka apstulbę ir pa-

simetę, kaip ir pats pagrindinis veikėjas. Nepajėgdamas publikos patraukti į tiesioginį bendradarbiavimą, režisorius taip ir neleidžia suprasti, koks jo teigimas — ar psichinis nusilpimas yra liga, ar patogus stovis? Monotoniška Warren Beatty vaidyba nei kiek neprideda prie filmo aiškumo ir vertės pakėlimo. Savo giliai išgyventa vaidyba daug stipriau pasireiškia Jean Seberg. Filmą rezervuotinas vien pilnai subrendusiems žiūrovams.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Juozas Girnius. ŽMOGUS BE DIEVO. Išleido Į Laisvę Fondas Lietuviškai Kultūrai Ugdyti. Šis veikalas dar rankraštyje buvo atžymėtas 1957 m. "Aidu" žurnalo mokslinė premija; spausdinimui perdirbtas ir papildytas. Autorius, aptardamas žmogaus be Dievo temos gvildenimo tikslą, pareiškia, kad, nors nėra imanoma jokia santara tarp tikėjimo į Dievą ir netikėjimo, tačiau verta netikintį žmogų ne smerkti, bet suprasti. Tam supratimui ir yra skiriamas šis veikalas su savo atskiromis dalimis, kaip Teizmas ir ateizmas, Žmogaus klausimo metafizinė prasmė, Istoriniai ateizmo pavidalai, Žmogaus be Dievo minties keliai, Žmogaus be Dievo pavidalai gyvenime ir Krikščioniškoji atsakomybė. Prasingas dail. A. Kurausko viršelio aplankas. Knygos apimtis — 564 psl. Kaina 5.50 dol.

Dr. J. Prunskis. MOKSLAS IR RELIGIJA. Išleido "Lietuvių Dienos". Knygoje surinkti nuo seniausių iki dabartinių laikų mokslininkų pasisakymai apie

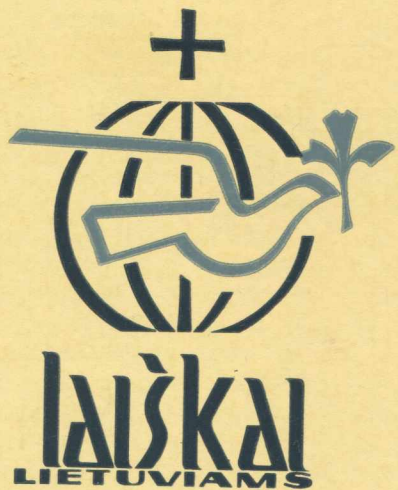
Dievą bei religijos ir mokslo santykį. Turinyje: Medikai, Biologai ir botanikai, Fizikai, Chemija, Astronomija ir astronautika, Eilės išymybių pasisakymai. 142 psl. Kaina 2 dol.

TAUTOS PRAEITIS. Istorijos ir gretimųjų sričių neperiodinis žurnalas. Tomas II. Knyga 1(5). Redaktorius — J. Dainauskas. Leidžia Lietuvių Istorijos Draugija Čikagoje. Siame tome talpinamos J. Jakšto, K. Matulaičio, J. Bičiūno, Vilniškio, P. Reklaičio, St. Dirmanto, J. K. Kario, V. Liulevičiaus, J. Rūgio ir P. Jatulio studijos. 198 psl. Kaina 5 dol.

Nerima Narutė. RELIKVIJOS. Lyriniai naturmortai. Pirmasis autorės (Kazimieros Bulsienės), anksčiau eilėraščius talpinusios "Ateityje", "Aiduose" ir "Lietuvių Dienose", poezijos rinkinys, suskirstytas į Relikvijas, Metų Mišias ir Pilnaties Svarstyklės. Išleido Lietuvių Dienos. Viršelio aplanką piešė P. Jurkus. 72 psl. Kaina 2 dol.

STATEMENT OF OWNERSHIP

"Laiškai Lietuviams" ("Letters to Lithuanians") is published monthly except July and August, when bi-monthly. Its publishers and owners are the Jesuit Fathers of Della Strada, a non-profit religious society approved by the Roman Catholic Church. The editor is Kestutis A. Trimakas, S. J. The managing editor is Petras Kleinotas, S. J. The offices of editors, publishers, and management are located at 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636. The address of an additional mailing office is: Immaculata Press, R.F.D. 2, Putnam, Conn. 06260. In the preceding 12 months "Laiškai Lietuviams" averaged a press run of 3959 copies each issue, of which 3750 were distributed to paid individual subscribers and 159 for free distribution by mail and other means. The single issue nearest to filing date totalled 3800 copies of which 3750 were distributed to paid individual subscribers and 30 for free distribution.

2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636